Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 46 (1185) ГОД XXIII БЕЛАСТОК 12 ЛІСТАПАДА 1978 г. ЦАНА 60 гр.

У Галоўным праўленні БГКТ ужо склалася прыемная традыцыя штогод пачынаць новы культурна-асветны сезон спецыяльнай урачыстацю. У бягучым годзе яна праходзіла аж два дні і была прысвечана адзначэнню дваццацігоддзя дзейнасці заслужанага на нашай ніве літаратурна-мастацкага аб'яднання „Белавежа", адбылася яна ў сардэчнай, цёплай атмасферы. На ўрачыстае адкрыццё сезона 1978/79 увечары 21 кастрычніка ў ГП БГКТ прыбылі прадстаўнікі Ваяводскай рады нарадовай і Ваяводскага ўпраўлення, Ваяводскага дома культуры, члены Прэзідыума і Галоўнага праўлення БГКТ, — нашыя літаратары, актывісты нашай арганізацыі з розных мясцовасцей Беласточчыны, журналісты „Нівы", удзельнікі беларускага аматарскага руху, настаўнікі, культурна-

Выступае тэатр паэзіі з Бельскага беларускага ліцэя.

УДАЛЫ ПАЧАТАК

асветныя працаўнікі з гмінаў.

Старшыня ГП БГКТ М. Самоцік у адкрываючым вечарыну слове падкрэсліў вялікі ўклад нашых літаратараў-„белавежцаў" у папулярызацыю на Беласточчыне роднага беларускага слова, наближэнне літаратуры да людзей, узбагачэнне культурнага жыцця, прыпомніў найважнейшыя фактараў. У мінулым годзе ў нашай арганізацыі, між іншым, працавалі 34 харавыя, 23 тэатральныя і 2 танцавальныя гурткі. Усе 7 народных фэстываў БГКТ прайшлі пад лозунгам 60-годдзя Беларускай ССР і польска-савецкай дружбы, на іх нашыя мастацкія калектывы выступалі з багатай праграмай, праводзіліся

Уручэнне знака „Заслужаны для Беласточчыны".

Ля выстаўкі з творамі „белавежцаў".

спартыўныя спаборніцтвы, народныя гулянні часта праграваліся да поўначы. Удала прайшлі ўсе нашыя конкурсы: песенны, музычны, тэатральны, чытальніцкі. У вёсках, мястэчках і горадзе Беластоку адбылося 72 сустрэчы, пераважна з „белавежцамі", нашыя лектары выступілі з 61 дакладам, было зроблена 210 фотавыставак, 3 выстаўкі, нашыя калектывы далі 45 канцэртаў. Усе гэтыя напрамкі і формы культурна-асветнай дзейнасці БГКТ будзе працягваць і пашыраць у наступіўшым сезоне, будзе ён праходзіць пад лозунгам 35-годдзя Народнай Польшчы.

На ўрачыстасці за плённую культурна-асветную дзейнасць былі ўручаны знакі **„Заслужаны для Беласточчыны"**, залатая **Мікалаю Гайдуку** — публіцысту „Нівы", старшыні гарадскога гуртка БГКТ у Беластоку, сярэбраныя: **Веры Рышчук** — настаўніцы беларускай мовы, кіраўніку і арганізатару мастацкай самадзейнасці ў Бельскім беларускім ліцэі, **Лідзіі Мікалаюк** — дзяячцы з вёскі Вілінова. Узнагароды ўручала намеснік старшыні Ваяводскай рады нарадовай Леакадзія Зіневіч. Пры гэтай на-

(Працяг на стар. 4)

ты і мерапрыемствы з розных напрамкаў культурна-асветнай дзейнасці БГКТ за мінулы 1977/78 сезон і асноўныя яе заданні на новы сезон. Прыгадваў ён, што дагэтуль ГП БГКТ выдала 26 кніжак прозы, паэзіі і драматычных твораў нашых „белавежцаў", некалькі іхніх кніг выйшла ў БССР, шмат перакладаў паявілася ў розных выданнях на польскай мове, а таксама на іншых мовах, цяпер пайшлі ў друк „Альманах" № 3 і зборнік вершаў І. Баравік. Аддадзена ў рэцэнзію 10 зборнікаў твораў іншых аў-

Удзельнікі ўрачыстасці.

З пачаткам навучальнага года новая праграма дзесяцігадовай школы перастуліпа школьны парог. Першакласнікі ўжо вучацца ў спецыяльна для іх абсталяваных класах, з навейшай апаратурай, тэлевізарам і шматлікімі дапаможнікамі. На партах — новенькія падручнікі, багатыя і змястоўныя.

У наступным годзе яны, сёлетнія першакласнікі, будуць вучыцца ў другім класе, а гэта значыць, што ў раскладзе ўрокаў у значнай часткі школ на Беласточчыне паявіцца і беларуская мова: урокі беларускай мовы ў рэфармаванай дзесяцігодцы.

У сувязі з гэтым яшчэ вясною гэтага года Міністэрства асветы і выхавання запрапанавала візітатару беларускай мовы Аляксандру Іванюку заняцца падрыхтоўкай новай праграмы. Была створана спецыяльная група з настаўнікаў беларускай мовы (В. Сакоўскі з Гайнаўкі, В. Рышчук з Бельска, Г. Тапалянская з Трасцянкі і В. Гарустовіч з Дубіцаў), якая пад кіраўніцтвам Аляксандра Іванюка ў вызначаны час закончыла апрацоўку праграмы.

Новая праграма, улічваючы галоўныя прынцыпы рэформы асветы, не адкідае праверыныя ўжо жыццём і настаўніцкай практыкай моцныя пункты папярэдняй праграмы, але значна ўзбагачвецца элементамі сучаснасці, асабліва ў прапанаванай літаратуры і чытанках. Праграма прадугледжвае навучанне беларускай мовы ў II-X класах.

Цяжка яшчэ сказаць што-небудзь канкрэтнае аб новых падручніках. На першых пачатках давядзецца, мабыць, карыстацца існуючымі падручнікамі, спасылаючыся на ініцыятыву настаўнікаў і своечасовае ўзбагачэнне новымі беларускімі кніжкамі школьных бібліятэк.

ШТО ТУРБУЕ НАСТАЎНІКАЎ?

Першым з падручнікаў па беларускай мове патрэбны будзе ўжо ў наступным годзе буквар. Але буквароў ужо даўно, нават старых, выдадзеных больш дзесяці год назад, няма. Вось ужо два гады, як ніводная школа не атрымала ніводнага буквара. У папярэднія гады ў школах неяк перабіваліся старымі, збіралі са старэйшых класаў, шукалі ў былых выпускнікоў па вёсцы. Сёлета ўжо ў многіх школах сітуацыя зусім драматычная з букварамі, здараецца, што нават настаўніца не мае буквара.

Некалькі разоў Беластоцкая куратарыя звярталася ў Міністэрства з просьбай узнавіць друк буквара. У мінулым годзе, разумеючы сітуацыю, прапанавалася нават, каб хутчэй залагодзіць справу, купіць тысячу букварoў у Беларусі. На жаль, просьба засталася без водгуку. Панoўленая Куратoрыяй гэтая ж просьба ў пачатку гэтага навучальнага года таксама не дала выніку. Праўдападобна, Міністэрства асветы і выхавання перадало справу закупу букварoў з БССР у рукі „Дома кніжкі". А для „Дома кніжкі" справа тысячы букварoў, мабыць, дробная, малазначная, ад якой не цяжка і забыцца ў навале штодзённай работы. Аб букварах далей ні слуху, ні духу...

А дзеці, маленькія нашы дзеці далей вывучаюць родную мову... Вучацца чытаць па чым папала. На ўроках настаўнікі праяўляюць максімум мастацкіх здольнасцяў, малюючы на класных дошках літары і карцінкі, са старэйшымі вучнямі рыхтуюць для малышоў дапаможнікі, адным словам, робяць, што могуць...

Гэтыя і іншыя праблемы беларускага школьніцтва абмяркоўваліся нядаўна на пасяджэнні камісіі асветы ГП БГКТ.

Балючай справай для настаўнікаў беларускай мовы аказалася на цяперашнім этапе адукацыя. Большасць настаўнікаў беларускай мовы закончыла аддзяленне беларускай філалогіі ў Беластоцкай настаўніцкай студыі, якая не давала поўнай вышэйшай адукацыі. Пазней частка настаўнікаў, імкнучыся паўнаць адукацыю, скончыла завочна або стацыянарна аддзяленне беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта. Але справа гэта была нялёгкая — поўныя чатыры гады вучобы і магістэрская работа. Не кожны настаўнік, асабліва сярод старэйшых, мог здабыцца на такое. І вось цяпер, асабліва пры чарговай рэгуліроўцы зарплаты, многія старэйшыя настаўнікі аказаліся па-

Працяг на стар. 4

УВАГА, ЧЫТАЧЫ!

Пара аднавіць падпіску „Нівы“ на 1979 год. Прымаюць яе аддзяленні РСВ „Прэса-Кніга-Рух“ і пошта ў цэлай краіне да 25 лістапада 1978 г. Нумар індэксу „Нівы“ ў цэнніку: 36670 (Informator o cenach prasy polskiej na rok 1979).

ЦАНА ПАДПІСКІ:

на год — 28 зл. 80 гр.
на паўгода — 14 зл. 40 гр.
на квартал — 7 зл. 20 гр.

Адзінкі аграмаджанага сектара народнай гаспадаркі, установы, арганізацыі і ўсялякага роду прадпрыемствы заказваюць падпіску ў мясцовых аддзяленнях РСВ „Прэса-Кніга-Рух“, у мясцовасцях, у якіх гэтых аддзяленняў няма — у паштовых установах.

Індывідуальныя чытачы аплачваюць падпіску ў паштовых установах і ў пісьманосцаў.

Падпіску з даручэннем высылкі за граніцу прымае: RSW „Prasa—Książka—Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.

Падпіска з даручэннем высылкі за граніцу вышэйшая за краёвую на 50 працэнтаў.

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

ПРЫРОДНЫЯ ЗАКАЗНІКІ ВІЦЕБШЧЫНЫ

На Віцебшчыне створана некалькі новых заказнікаў. На тэрыторыі Багушэўскага лясніцтва Віцебскага раёна і ў Полацкім лясніцтве арганізаваны журавінныя заказнікі. Ландшафтны заказнік на 440 гектарах створан на Браслаўшчыне. Вялікі гідралагічны заказнік — на 16 400 гектарах — з'явіўся ў Міёрскім раёне.

ТЫСЯЧА ВЯСКОВЫХ ВЯСЕЛЛЯЎ

Да будынку сельскага Савета адна за адной пад'ехалі некалькі ўбраных кветкамі аўтамашын. Маладыя — В. Тарасеня і С. Шахлевіч з вёскі Шаловічы і Тыраспаль Слуцкага раёна не ўтойвалі свайго шчасця. Па традыцыі, уступаючы дарогу маладым, аднавяскоўцы асыпаюць іх зернем, кідаюць пад ногі кветкі. Гучыць вясельны марш. Пад апладысменты блізкіх і сяброў маладыя абменьваюцца кольцамі...

Так звычайна пачынаюцца зараз вясковыя вяселлі. Рэгістрацыя шлюбу В. Тарасені і С. Шахлевіч — тысячная па ліку, якая адбылася ў новай зале шчасця Ленінскага сельскага Савета.

У ГЭТЫМ ТЫДНІ

110 гадоў назад

13 XI 1868 пам. Дж. Расіні, італьянскі кампазітар. З яго імем звязаны росквіт італьян. нац. оперы. Найбольш вядомыя творы: „Севільскі цырульнік“, „Вільгельм Тэль“.

100 гадоў назад

14 XI 1878 нар. Леапольд Стаф, польскі паэт. Паэтызаваў сялянскую працу, імкненне да шчасця і праўды, да хараства і гармоніі.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

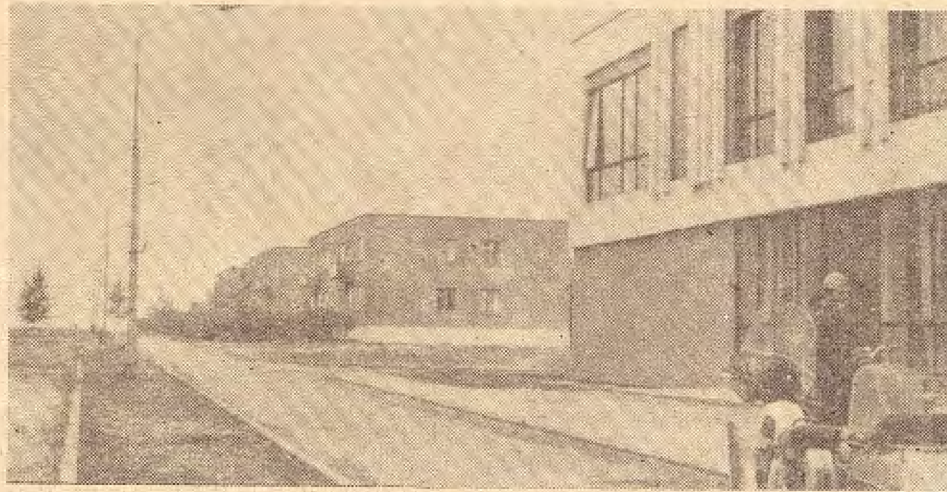
ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE”
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 28 zł. 80 gr. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 2250 Nakład 7.800 egz. N-4

Расна — цэнтр калгаса „Савецкая Беларусь“.

ДОБРЫ ДЗЕНЬ, БЕЛАРУСЬ!

БЯДУЛЯ — МІЛЬЯНЕР

Прывітаў нас ля пад'езда прасторнага дома культуры.

— Бядуля, — сказаў, паціснуўшы мне моцна руку, а затым дапытліва паглядзеў у вочы і дадаў: — Уладзімір Лявонцьевіч, старшыня праўлення Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга калгаса „Савецкая Беларусь“.

— Герой Сацыялістычнай Працы, — дапоўніў хтосьці з маіх спадарожнікаў.

— Мая кантора яшчэ будуецца, — заявіў старшыня Бядуля, паказваючы палкай, на якую абапіраўся, горбу будаўнічых матэрыялаў, над якімі тырчэў кранапад'ёмны рукаў. — Калі ласка, тады ў дом культуры.

І ён, абапіраючыся на гэтую палку, лёгка прыкульгваючы, накіраваўся па шырокіх ступеньках у калгасны дом культуры.

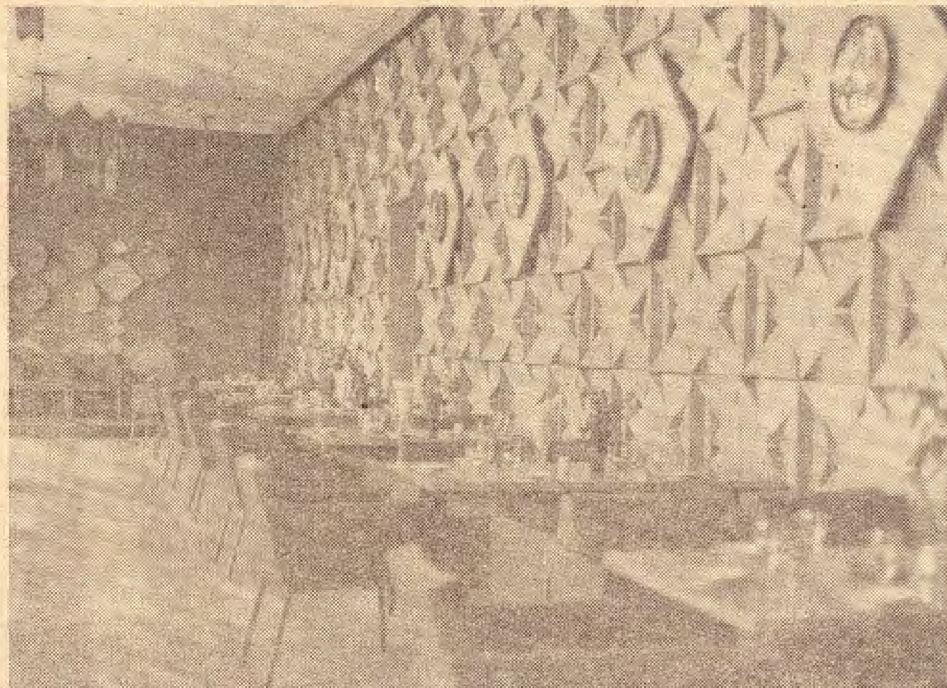
Тут, у калгасе „Савецкая Беларусь“, цэнтр якога знаходзіцца ў вёсцы Расна, Уладзімір Бядуля гаспадарыць ужо 23 гады. З выгляду — тыповы беларускі мужык: плячысты, шыракатвары, са шчырым сэрцам і адкрытай душой. Гэта першае ўражанне. Але хопіць яго праз хвіліну паслухаць, і адразу ўзнікае думка: гэта зусім не звычайны беларускі мужык, проста самародны талент, грунтоўна падмацаваны настойлівай працай, каб засвоіць усё, што неабходна ў штодзённай прафесіянальнай працы і грамадскай дзейнасці. Нездарма ж ён двойчы быў удзельнікам агульнасаюзных партыйных з'ездаў.

Я прыпыніўся на прасторнай плошчы, каб хаця вокам акінуць гэты калгасны пасёлак. Уздоўж вуліцы ў адзін і другі бакі раскінуліся двухпавярховыя дамы-асабнякі. Можа не хапае ім гэтай прывычнай прыгажосці звычайных вясковых хат, але затое тут поўны камфорт у гарадскім стылі: газ, вада, каналізацыя і ўсё іншае. За асабнякамі — гаспадарчыя будынкі для тых калгаснікаў, якія хочуць трымаць уласную жывёлу, свіней або птушак. Калгасніку дазваляецца: трымаць адну карову, двое цялят, неабмежаваную колькасць свіней і хатняй птушкі. Тут, у калгасе „Савецкая Беларусь“, звыш 90 працэнтаў калгаснікаў кожны год карыстаецца гэтым правам. Корм для гэтай гадоўлі яны часткова атрымоўваюць бясплатна ад калгаса, а часткова (да тоны на сям'ю) калгас прадае ім па льготных цэнах, напрыклад, па 10 рублёў за цэнтнер збожжа. Для тых, хто лішняе малако адстаўляе ў калгас, прадаюць яшчэ дадаткова камбікорм, або, як у нас кажуць, прамысловыя мяшанкі. Прыхатні ўчастак зямлі можа даходзіць тут нават і да паўгектара.

— Падсобныя гаспадаркі нашых калгаснікаў, — заяўляе старшыня Бядуля, — мы падтрымоўваем усебакова. Гэта вялікі рэзерв перш за ўсё фруктаў і агародніны, а затым, як правіла, калгаснікі забяспечваюць сваю зямлю ўласнымі прадуктамі, пры гэтым па такой тэхналогіі, да якой яны прывыклі ўжо здаўна.

— Наш калгас, — расказвае старшыня Бядуля, — адзін з 26 калгасаў Камянецкага раёна, Брэсцкай вобласці. Ён ані горшы, ані лепшы на Брэстчыне, бо, для прыкладу, калгас „Аснежыцкі“ шматзначна пакуль што апярэджвае нас па ўраджайнасці. У іх па 50-55 цэнтнераў збожжа з кожнага гектара, а ў нас — 30-40 цэнтнераў. Пагода нам не спрые. Адна трэцяя з чатырох тысяч га нашага ворыва пры такіх дажджах, як сёлетнія, пераўтвараецца ў нас у балота, недаступнае сучаснай сельскагаспадарчай тэхніцы. Вось і даводзіцца прымяняць звычайныя бульбакапалкі. Дарэчы, перадайце ад нас шчырую падзяку польскім канструктарам гэтых дасканалых сельскагаспадарчых прылад. Ужо дзесяты год здаюць яны на выдатна экзамен па спраўнасці на нашых

(Працяг на стар. 4)

Калгасны рэстаран.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ“

У найбольшым гуртку БГКТ • Тады таксама шумеў лес • Па дарозе ў Пружаны • У шчаслівай сям'і • Піліп Саскі ўспамінае юнацтва • Весткі з Гайнаўкі, Нараўкі, Бельска, Сямяціч, Саколкі, Гарадка, Аўгустова, Пухлоў, Грабаўца, Альхоўкі, Лукі, Дубіч Царкоўных, Чаромхі • З разведкі ў разведку — гісторыя ў адрэзках пра беларуса, які ратаваў Кракаў • Песня „Do szczęścia blisko”.

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota 11 XI — 6.10 TTR. Mat. 6.40 Biol. 7.15 Upr. rośl. 7.45 Hod. zwierz. 8.15 Pr. dnia. 8.20 Wielcy znani i nieznani. 9.00 Kalendarz przyr. 10.00 Poranek z kulturą. 11.30 Polsce i Partii. 12.00 Wczorajszy wróg — ang. dramat woj. 13.30 Sygnały film. 14.00 Studio 2.

Niedziela 12 XI — 6.25 TTR. Upr. rośl. 6.55 Hod. zwierz. 7.25 Nasze spotk. 7.45 Now. w domu i zagr. 8.10 Emerytury dla roln. 8.20 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Kartki z 35-lecia. 11.10 Wielkie bitwy historii: Grunwald. 12.15 Dziennik. 12.30 Rolnicze rozmowy. 13.00 Koncert galowy VIII Międzynar. Fest. Zesp. Pieśni i Tańca w Zielonej Górze. 13.50 Piórkiem i węglem. 14.15 Kalisz i kaliszanie. 15.20 Los. Dużego Lot. 15.35 Zgadnij kim jestem? — teletur. 16.15 Tele-echo. 17.15 Sport. 17.55 Curro Jimanez — ser. hiszp. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Lalka — ser. 21.55 Jacy jesteśmy. 22.25 Przeboje mistrzów — odc. III. 23.10 Sport.

Poniedziałek 13 XI — 12.45 TTR. Upr. rośl. 13.25 Hod. zwierz. 15.30 NURT — filozof. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu telewizja. 16.50 Zwierzyniec. 17.30 Południk zero — sens. film pol. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV. W. Wiszniewski „Tragedia optymistyczna”. 22.15 Śledztwo zostało wznowione. 22.45 Dziennik.

Wtorek 14 XI — 6.00 TTR. Upr. rośl. 6.30 Hod. zwierz. 8.10 Dla kl. VIII Hist. 9.00 Dla kl. VI J. pol. 10.00 Dla kl. II lic. J. pol. 10.45 Lalka — ser. 13.25 TTR. J. pol. 14.00 Fiz. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu telewizja. 16.50 Studio Mł. 17.30 Klub dobrej roboty. 17.55 Sonda. 18.25 Raj zwierząt — ser. przyr. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Dni Turbinów — odc. II ser. ZSRR. 21.50 Skarbiec — II wyd. 22.20 Teatr Małych Form. S. Lenz „Państwo S. oczekują gości”. 22.55 Dziennik.

Środa 15 XI — 6.00 TTR. J. pol. 6.30 Fiz. 10.00 Dla kl. V Hist. 11.05 Dla kl. VIII Fiz. 12.00 Dla kl. VII—VIII Wych. muz. 12.45 TTR. J. pol. 13.25 Chem. 15.10 NURT — naucz. pocz. 15.40 Dziennik. 15.50 Obiektyw. 16.10 Dzień dobry, tu telewizja. 16.55 Sport. 17.45 Los. Małego Lot. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Rachelo, Rachelo — dramat obycz. USA. 22.15 X Y Z cz. I. 22.45 Dziennik. 23.00 X Y Z cz. II.

Czwartek 16 XI — 6.00 TTR. J. pol. 6.30 Chem. 9.00 Dla kl. VI Hist. 11.05 Dla kl. VII—VIII J. pol. 13.25 TTR. Hist. 14.00 Biol. 15.30 Decyzje piętnastolatków. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu telewizja. 16.50 Czwartek TDC. 18.15 Społem. 18.35 Poligon. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Sensacji. Ph. Levene „Ptak, który może zginąć”. 22.10 Pegaz. 22.55 Dziennik. 23.10 W minutę po premierze.

Piątek 17 XI — 6.00 TTR. Hist. 6.30 Biol. 9.00 Dla kl. III Wszyscy dla wszystkich. 11.05 Dla kl. I—II Jedziemy na wieś. 12.45 TTR. Mat. 13.25 Fiz. 14.45 Red. szk. zap. 15.30 NURT — ped. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu telewizja. 16.50 Piątek z Pankracym. 17.15 W kręgu rodziny. 17.40 Pan na ratuszu — ser. CSRS. 18.45 W 10 minut — teletur. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Kino Interesujących Filmów. Cesarzowa Jang Kuei-Fei — dramat kostiumowy jap. 22.10 Planeta Ziemia. 22.40 Dziennik. 22.55 Teatr Małych Form. Salwy.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 10 XI — 6.55 Spektakl. 8.30 W świecie zwierząt. 14.50 Koncert. 17.30 Koncert. 19.30 C.d. koncertu.

Sobota 11 XI — 12.55 Nie do wiary. 13.55 Filmy anim. 15.00 P. nożna. Dynamo (Tbilisi) — Torpedo. 17.25 Film fab. „Sprawa 13” cz. I. 19.30 Mistrz. Europy w gimnastyce art. 20.30 Pr. estrad.

Niedziela 12 XI — 7.00 Koncert. 9.00 Film fab. „Sadko” cz. I. 12.00 Spektakl. 14.30 Panorama międzynar. 16.15 Film anim. 16.30 Klub film. 17.30 Film fab. „Sprawa 13” cz. II. 19.30 Mistrz. Europy w gimn. art.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05 — 12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Tragedia optymistyczna — radz. 14—15. Jak zranione ptaki — radz. 16—17. Trzydzieści trzy — radz. 18—19.

Bielsk Podl. Trudny jest tylko pierwszy krok — radz. 13—14. Zerwana nić babiego lata — radz. 15—16. Własne zdanie — radz. 17—18. Zapamiętajmy to lato — radz. 19.

Czyże Gra o jabłko — czes. Kochaj albo rzuć — pol. 15—19.

Gródek Ucieczka — radz. 18—19.

Hajnówka Straszna teściowa — radz. 13—14. Wykryć szpiega — radz. 15—16. Dowódca armii — radz. 17—18. Mimino — radz. 19.

Michałowo Wyzwolenie — radz. 14—15. Wódz Prusów — radz. 16—17. Iwan Wasiljewicz zmienia zawód — radz. 18—19.

Milejczyce Zdrajczyni — radz. Pogrzeb świerszcza — pol. 15—19.

Narew Za rok, za dzień, za chwilę — radz. Tajemniczy upiór — radz. 15—19.

Narewka Oskarżeni o zabójstwo — radz. Płonąca tajga — radz. 15—19.

Nurzec Wybacz i żegnaj — radz. 14—15. Gorący śnieg — radz. 16—17. Znaki Zodiaku — pol. 18—19.

Orla Step — radz. Dowódca łodzi podwodnej — radz. 15—19.

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ. СТАДЫІ Ў ЖЫЦЦІ ЧАЛАВЕКА.

АДВЕДКІ

Наступнай фазай абраднасцей, звязаных з нараджэннем чалавека, з'яўляецца хрысцінная абраднасць, якая ў сваю чаргу падзяляецца на тры этапы: адвіэдкі, хрысціны і зборыэ.

Найістотнейшай справай пасля прыходу чалавека на свет былі — выбар яму імя і хрышчоных бацькоў, якіх інакш называюць кумамі. Імя выбіралі пераважна бацькі дзіцяці, хаця вядома, што некалі было гэта абавязкам кумоў або свяшчэнніка, які хрысціў. Галоўным, чым пры гэтым кіраваліся, быў царкоўны каляндар з выпісанымі іменамі, з якіх выбіралі тое, якое супадала або з днём нараджэння, або з днём хрышчэння дзіцяці. Дапушчалася таксама магчымасць выбару, але толькі з тых імён, якія прыпадалі на перыяд ад нараджэння да хрышчэння. Сёння гэта ўжо выключнасць.

Кумоў выбіралі бацькі. Калі ў хрысцінах прымалі ўдзел толькі замужнія і жанатыя, аб чым будзем яшчэ гаварыць наступным разам, то пры выбары кумоў гэта не абавязвала. Існавала пры выбары некалькі перасцярог і забабонаў. Часта на хрышчоных бацькоў дзіцяці бралі брата і сястру, або першых напатканых на вуліцы людзей, нават незнаёмых. Пераважна рабілі гэтак тыя бацькі, у якіх часта ўміралі дзеці. Мае гэта, несумненна, сувязь з запісаным у ваколіцах Заблудава фактам, дзе гаворыцца, што не бралі на кумоў пары, якая планавала ў будучым пажаніцца. Калі б да гэтага дайшло, дзіця б памерла. Пры выбіранні кумоў, кіраваліся перш за ўсё іх рэлігійнасцю і матэрыяльным дабрабытам. Не прасілі няверуючых. З другога боку, істотную ролю адыгрывала фінансавае забеспячэнне, іх месца ў грамадстве. Іх жа абавязкам, у выпадку смерці бацькоў, было прыняццё на сябе выхавання асірацелага дзіцяці.

Просячаму на хрышчоных бацькоў нельга было адмовіць. У іншым выпадку мела гэта адмоўны ўплыў на лёс дзіцяці. Праз усё жыццё адчувала б яно сябе непатрэбным. Але ў сваю чаргу, не заўсёды было гэта спрыяльным і кумам. Прыкладна, неспрыяльным гэта было маладой дзяўчыне тое, калі пайшла першы раз на хрышчоную матку да дзяўчынкі. Прадказвала гэта доўгія гады незамужжаства. Падобна і з нежанатым мужчынам. Такая сітуацыя, згодна з перакананнем, была прычынай таго, што ў будучыні будуць у яго радзіцца самыя дочкі.

Можа яшчэ некалькі слоў аб нованароджаных. Яшчэ па сённяшні дзень, асабліва на вёсцы, з вялікай радасцю сустракаюць прыход на свет дзіцяці мужчынскага полу, а з нейкім халадком абыякавасці адносяцца да дзяўчынкі. Выводзіцца гэта, відаць, з таго, што за дзяўчынку заўсёды трэба было даваць пасаг, што пацягвала за сабой збядненне гаспадаркі, а хлопец, наадварот, апрача таго, што прыводзіў у сям'ю пару рук да працы, яшчэ і ўзбагачваў гаспадарку. Прыкладам гэтага незадавальнення ёсць хаця б тое, што жанчыну, якая радзіла сыноў, называлі маладзіцай, а з паяўленнем першай дачкі пачыналі называць яе бабай.

(Працяг на стар. 4)

Гарадскія замалёўкі. *Мірнае сужыццё. Фота В. Рудчыка (зробленае ў цэнтры Беластока).*

СУСТРЭЧЫ З КНІГАЙ

Паняцце „наша сацыялістычная Айчына — Народная Польшча" маладое пакаленне грамадзян нашай краіны ўспрымае як цалкам натуральны, звычайны, штодзённы факт. Але не ўсе маладыя людзі ды і той-сёй з сярэдняга і старшага пакалення, належна ўсведамляюць сабе іменна тое, што да паўстання такой еднасці двух паняццяў „айчына" і „сацыялізм" у польскага народа вяла дарога не кароткая і не лёгкая. Разгляду якраз гэтага шляху і прысвечана кніга А. Каўко „Польшча: айчына і сацыялізм".

ВАЖКІ ЎКЛАД

У ёй пасля стараннага агляду трактоўкі розных аспектаў праблемы айчыны і патрыятызму ў польскай навуковай літаратуры знаходзім даволі абшырны раздзел, дзе праводзіцца аналіз працэсу ўзнікнення і пашырэння патрыятычных ідэй у Польшчы да Другой сусветнай вайны. У ім, між іншым, пры разглядзе падзей паўстання 1863 г. аўтар заўважае: „Імёны Валерыя Врублеўскага, Зыгмунта Серакоўскага, Андрэя Патабні, Кастуся Каліноўскага, Антонаса Мацкявічуса, Якуба Ясенскага — актыўных удзельнікаў паўстання — сталі жывым увасабленнем рэвалюцыйнай салідарнасці палякаў, украінцаў, беларусаў, літоўцаў у барацьбе за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне". Пры аналізе палітыкі паўстаўшай у у 1918 г. Польскай дзяржавы, А. Каўко сцвярджае, што істотнай уласцівасцю гэтай палітыкі быў прыгнёт нацыянальных меншасцей. Гэтай палітыцы супрацьставілася Камуністычная партыя Польшчы і тыя грамадскія сілы, якія гуртаваліся вакол яе.

У другім раздзеле кнігі, які называецца „Нацыянальна-патрыятычны фактар у нараджэнні і ўмацаванні Народнай Польшчы", А. Каўко ўнікае ва ўсе самыя істотныя падзеі цяжкай барацьбы ўнутры і звонку польскага грамадства за сённяшняе аблічча нашай краіны, што правялі найбольш светлыя, патрыятычныя грамадскія сілы пад кіраўніцтвам Польскай рабочай партыі ў саракавых гадах. Выключна важную ролю мела ўсведамленне польскаму грамадству фундаментальнага значэння польска-савецкай дружбы для паспяховага далейшага развіцця польскага народа, таму, як заўважае аўтар кнігі, „ППР прыкладвала аграмадныя намаганні, каб разуменне гэтай узаемазалежнасці паміж праўдзівым патрыятызмам і дружбай з СССР станавілася ўсеагульным".

Апошні, трэці, раздзел кнігі „Палітычныя, сацыяльна-эканамічныя і ідэйныя асновы сацыялістычнай айчыны і патрыятызму" канцэнтруе ўвагу на тых грунтоўных пераўтварэннях ва ўсіх дзялянках гаспадарчага і духоўнага жыцця польскага народа, што адбыліся за апошняе трыццацігоддзе, і той выключна важнай ролі, якую адыгралі і надалей адыгрываюць пачуцці сацыялістычнага патрыятызму і інтэрнацыяналізму ў гэтым працэсе. І гэта наперакор розным варожым ідэалогіям. Асноўнае значэнне ў дасягнутым польскім народам мае і мець будзе непарушная дружба з Савецкім Саюзам і іншымі краінамі сацыялістычнага лагера, усебаковае супрацоўніцтва і ўзаемнае ўспамаганне паміж імі.

Сваю кнігу А. Каўко заканчвае сцвярджэннем: „Вопыт Народнай Польшчы, палітыка ПАРП... з'яўляюцца бясспрэчным укладам у агульную скарбніцу тэорыі і практыкі сацыялізму, расшыраюць наша ўяўленне пра праблему патрыятычнага і інтэрнацыянальнага ў развіцці новага грамадства, з вырашэннем якой звязана гісторыя сацыялізму, а таксама яго сёння і заўтра".

Неабходна заўважыць, што кніга А. Каўко і з'яўляецца важкім укладам у вывучэнне гэтага вопыту і азнаямленне з ім нашага і савецкага грамадстваў.

М. Гайдук

Кавко А. К., Польша: отечество и социализм, Институт экономики мировой социалистической системы Академии наук СССР, Москва 1977.

Культура за рулём

Пятніца, шостага кастрычніка. Народу ўсюды поўна... Зразумела, як перад вольнай суботай.

Купіўшы яшчэ з раніцы білет на аўтобус з Беластока праз Кожына ў Бельск, што ад'язджае а 15^{15}, чакаю прыезду. На плошчы, як у вулеі. Ужо час ад'езду, а аўтобуса не чуваць. Толькі недзе хвілін праз пятнаццаць прагучаў у рэпрадуктарах мілы голас, паведамляючы, што аўтобус па тэхнічных прычынах не ад'едзе і што падарожных сардэчна перапрашаюць. Людзі ўскіпелі. Як бурбалка лопнула надзея паездкі. І то якраз сёння, перад свабоднымі днямі.

— О, хадзем, сямяцiцкі прыехаў. Да Бельска даедзем, а там таксоўку возьмем, — сказала да нейкага вайсковага, мо мужа, мо брата, жанчына з малым дзіцём на руках.

— А што з білетамі? — спытаў той.

— Ды ну іх. Новыя купім. Не панясеш жа цяпер мяняць, бо аўтобус уцячэ.

Пагаварыўшы, накіраваліся да стаянкі, дзе стаяў аўтобус з Беластока праз Бельск, Боцькі ў Сямяцічы, які ад'язджае згодна з планам а 15^{30}. Людзей многа, але ўбачыўшы матку з дзіцём, расступіліся і прапусцілі. Шафёр аднак не заўважаў. Цвёрда загарадзіў дзверы.

— Пане, я ж з дзіцём.

— А што мне да гэтага?! Не бачыш, што робіцца?

Малое пачало плакаць.

— Што, пан, з дзіцём не возьмеш? — пачулася некалькі галасоў з натоўпу.

— Вы мяне вучыць не будзеце! Я ведаю, што раблю. — І не толькі што не ўпусціў, то яшчэ адпіхнуў.

Дзіцё ўзяў на рукі салдат. Наколькі я добра зразумеў, вырашылі, што ён паедзе, а яна сядзе на цягнік. Адной лягчэй будзе дабрацца да вакзала, бо ўсё ж гэта з Юравецкай кусок дарогі. Узяўшы на рукі дзіця і выняўшы з кішэні атрыманы загад на выезд, праціснуўся салдат да дзвярэй.

— Пане, гэта мяне не цікавіць!

— Але ж тут выразна ўпісана праездка з Беластока ў Бельск. Я ж еду аж з Жашоўскага, засталося толькі два дні. Вазьміце ды і дзіцяці пашкадуйце, — прасіў.

— Што ты мне тут тлумачыш? Ідзі да дзяжурнага і спытай.

Цікава толькі, як можа дзяжурны вырашыць, каго браць, а каго не. Ці ж шафёр не ведае, што прыслугоўвае першынство з малымі дзецьмі на руках? А дзіцё было сапраўды малое, не то што ўзятае спецыяльна на рукі, каб, прыкрываючыся гэтым, скарыстаць з прывілею, як гэта часам робяць. Узяўшы багаж, які складаўся з чамадана і сеткі, накіраваліся да дзяжурнага. Іду за імі.

— Пішыце скаргу. Гэта не наш, гэта Сямяцiцкага аддзела, — пярэчыла дзяжурная.

— Пані, але мы хочам даехаць, наколькі мне вядома, дык прыслугоўвае нам, калі з дзіцём на руках. А я ж яшчэ маю загад выезду, — сказаў вайсковы і палажыў на стол свой білет.

— Гэта не да мяне, пішыце скаргу.

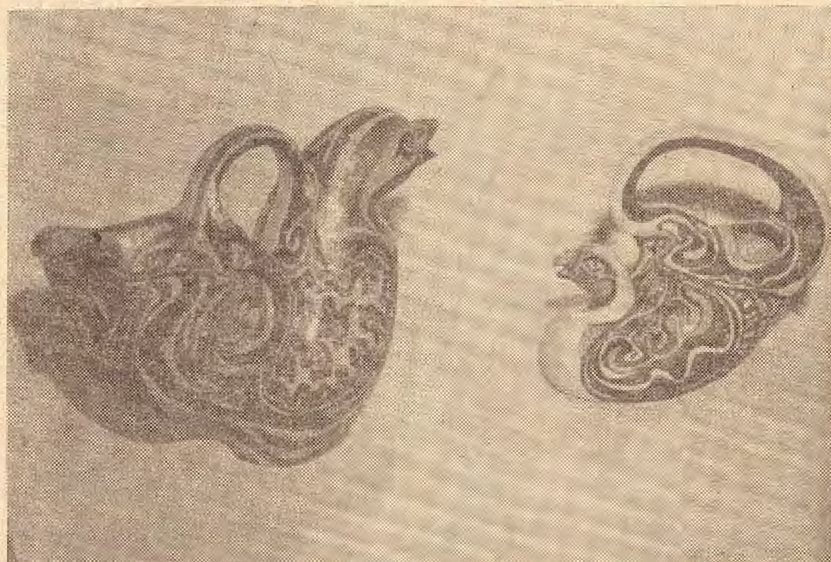
— Якое права, — заверашчаў, так проста заверашчаў нейкі шафёр, які стаяў каля дзяжурнай. — Як шафёр захоча, так і зробіць.

Неяк сціснулася сэрца, калі выйшлі гэтыя людзі і накіраваліся да прыпынку гарадскога аўтобуса, каб праехаць на чыгуначны вакзал. Па-першае, ці ж не маглі даць нейкі аўтобус у замен, калі адзіны на гэтай лініі не змог адыйсці? У некаторых жа напрамках ездзяць праз 10-15 хвілін, і гэта няпраўда, што няма машын. Зняць адну з гэтакай лініі, дык увогуле не адчулася б. Ды яшчэ тады, калі два дні вольныя і людзі маюць часам адзіную магчымасць у месяц выехаць за горад. А тут яшчэ і білеты прададзены.

Па-другое, гэта ўжо да сямяцiцкага аддзела ПКС, дзе культура шафёраў? Ці ж так абыходзяцца з людзьмі?! Няпраўда, з людзьмі можна дагаварыцца, толькі крышку культуры. Знаю, законаў на гэта няма, але ці няма нейкага маральнага абавязку?.. Цікава, што на гэта дырэкцыя ў Сямяцічах?

Бізун

Наша галерэя

Кераміка Вячаслава Шума (збаны). Фота Рыгора Жура.

Разведка ГАСПАДАРНАСЦІ

НЯМА БУЛАЧАК.

У верасні гэтага года ў спажывецкіх крамах у Мілейчыцах мы не маглі купіць булачак. Пазванілі да старшыні тутэйшага ГСу і даведаліся, што яшчэ не прывезлі з пякарні ў Боцьках. У мілейчыцкай пякарні пякуць толькі хлеб, які і нам вельмі смакаваў. Атрымалі мы аднак запэўненне старшыні ГС, што булачкі будуць у продажы.

Былі мы ў Мілейчыцах 20 кастрычніка і зайшлі ў найбольшую спажывецкую краму. Была гадзіна 13. Ні хлеба, ні булачак не было. Прадаўшчыцы сказалі нам, што сёння хлебабулачных вырабаў не прывезлі.

(яц)

(Працяг са стар. 1)

УДАЛЫ ПАЧАТАК

годзе выказала яна ад імя ваяводскіх уладаў прызнанне і ўдзячнасць усім дзеячам Беларускага грамадска-культурнага таварыства за іх уклад у развіццё культурнага руху ў нашым рэгіёне і пажадала добрых вынікаў і задавальнення ў далейшай працы на гэтай ніве. Складаючы віншаванні нашым „белавежцам" з нагоды іх свята, падкрэсліла, што яны ажыццяўляюць праўдзівы саюз літаратуры са светам працы.

У мастацкай частцы вечарыны калектыў беластоцкага гуртка БГКТ „Каласкі" выступіў з багатай песеннай праграмай, у якой значнае месца занялі творы кіраўніка калектыву Л. Панько на словы беларускіх паэтаў Я. Коласа, М. Танка, С. Шушкевіча, а таксама нашых „белавежцаў". Гэтыя кампазіцыі надзвычай меладычныя, пранікнуты глыбокай лірычнасцю, напісаны ў добрай традыцыі беларускай песеннай творчасці, а ў выкананні „Каласкоў" прагучэлі асабліва чула. Удалым было выступленне А. Раманюка з дубяжынскіх „Дубочкаў". 12-асабовы калектыў з Бельскага беларускага ліцэя прывёз інсцэнізацыю, складзеную з твораў членаў „Белавежы". Надта ж прыемная гэта была пастаноўка. Трэба спадзявацца, што яна будзе добрым пачаткам пашырэння аматарскіх тэатраў беларускай паэзіі. Яны вельмі патрэбны ў нашым асяроддзі!

Хіба ж варта заўважыць і тое, што ў часе танцаў на вечарыне самыя навейшыя бампы, джайфы, чачы і іншыя „баевічкі" ў выкананні большасці дзеячоў БГКТ на паркеце надта ж нагадвалі нейкія дзівосныя полькі-трасухі, крыжачкі з галубцамі ды іншае, пачэрпнутае з нашай народнай танцавальнай традыцыі. І працягвалася ўсё гэта таксама па традыцыі — далёка за поўнач.

Наступны дзень, г.зн. 22 кастрычніка быў цалкам прысвечаны „Белавежы". Праходзіў ён у форме пашыранага семінара з удзелам у ім „белавежцаў" і запрошаных гасцей. Адкрыў яго старшыня нашага літаратурна-мастацкага аб'яднання Віктар Швед. Падкрэсліў ён выдатную ролю „Белавежы" ў выяўленні шэрагу здольных літаратараў з беларускага асяроддзя ў Польшчы. З абшырнымі і праніклівымі аглядамі творчых дасягненняў „Белавежы" выступілі выкладчыкі аддзялення польскай філалогіі Беластоцкага філіяла Варшаўскага універсітэта Я. Леанчук і В. Смашч. Яны заўважылі, між іншым, што творчасць „белавежцаў" мае глыбока самабытны характар, адзначаецца багаццем палітры, ахоплівае значны тэматычны абсяг, у яе ёсць важкія мастацкія здабыткі. Пасля дакладаў разгарнулася сяброўская дыскусія, у часе якой выказваліся розныя заўвагі пра дзейнасць аб'яднання і меркаванні пра яе напрамкі на будучыню. Выказвалася, між іншым, пажаданне, каб ГП БГКТ рабіла захады ў адпаведных органах улады пра павелічэнне колькасці кніжак твораў „белавежцаў", якія яно штогод выдае, каб большая колькасць нашых літаратараў, асабліва маладых, прымала ўдзел у аўтарскіх сустрэчах у вёсках і школах.

І так, адкрыццё культурна-асветнага сезона 1978/79 было і багатае і ўдалае.

І. Снарскі

Фота М. Шаховіча

(Працяг са стар. 1)

ШТО ТУРБУЕ НАСТАЎНІКАЎ?

крыўджанымі. Іменна з думкай аб такіх настаўніках — з вялікім стажам працы — былі створаны гадавыя магістэрскія курсы па розных прадметах. Ці нельга было б такую магчымасць стварыць і заслужаным настаўнікам беларускай мовы? Напрыклад, пры аддзяленні беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта. А можа, нават экстэрністычны курс з напісаннем магістэрскай работы?

І яшчэ адна справа з пасяджэння камісіі. Ужо некалькі гадоў у школах, дзе выкладаецца беларуская мова, праводзіцца чытальніцкі конкурс, зусім раўназначны прадметнаму конкурсу па беларускай мове. Ва ўсіх школах, а асабліва ў сярэдніх, гэты конкурс даўно стаіць нароўні з прадметнай алімпіядай. Штогод бельскі і гайнаўскі беларускія ліцэі выяўляюць найздальнейшых вучняў, з багатым запасам ведаў па беларускай мове і літаратуры. На гэтым конкурс і заканчваецца. А ці нельга было б гэтаму конкурсу надаць ранг прадметнай алімпіяды, а пераможцам конкурсу, як і па іншых прадметах, стварыць магчымасці паступаць на аддзяленне беларускай філалогіі без экзаменаў?

Вось гэтыя, ды шэраг іншых спраў, турбуюць цяпер настаўнікаў. А самая пільная з іх — буквары.

Эх, каб хутчэй дайшлі яны да вучняў...

Яніна Чэрнякевіч

КАРЫСНАЯ ФОРМА АШЧАДНАСЦІ

З шматлікіх форм ашчаднасці найбольш карыснай з'яўляецца ашчаднасць на студэнцкай ашчаднай кніжцы ПКО. Рэгулярнае штомесячнае ўплачванне сумы, не меншай ад ста злотых, дае магчымасць атрымаць прэмію. Прэмія высокая, аж сто злотых ад кожнай уплаты. Умовай для атрымання гэтакай прэміі з'яўляецца заканчэнне вучобы і прызначэнне сабраных грошай на кааператыўную кватэру ці нават на свой уласны домік. Прэмію налічваюць, пачынаючы ад першай уплаты да заканчэння школы. Не ўлічваюцца дэканскія водпускі і паўтарэнні года.

Студэнцкую ашчадную кніжачку можна адкрыць ва ўсіх аддзелах ПКО. Можа яе набыць кожны стацыянарны студэнт вышэйшай школы ў краіне, а таксама і тыя, якіх накіравалі вучыцца за мяжу. Апрача прэміі ёсць і яшчэ адна карысць ад гэтакай ашчаднасці. Менавіта тое, што час сістэматычнага ўплачвання ўлічаецца ў час чакання кватэры, толькі з умовай тэрміновага заканчэння вучобы з сярэдняй ацэнкай не меншай ад чацвёркі. Тым, якія маюць цяжкія матэрыяльныя ўмовы і не маюць з чаго рэгулярна ўплачваць, ідзе на руку школа, ствараючы магчымасць атрымання рэктарскай пазыкі з частковым або поўным яе дараваннем. Сёння ў Беластоку студэнцкія ашчадныя кніжачкі мае каля 2000 асоб. У параўнанні з агульнай колькасцю студэнтаў лік гэты невялікі. А варта, каб зацікавіліся гэтым і іншыя.

(мш)

(Працяг са стар. 2)

БЯДУЛЯ — МІЛЬЯНЕР

бульбяніках, дзе амаль столькі каменя, што і бульбы...

Тут вымушаны я спыніць расказ старшыні Бядулі, бо ў ім паявілася проста скромнасць добразычлівага гаспадара. **На банкавым рахунку калгаса „Савецкая Беларусь" знаходзіцца пастаянна 2—2,5 мільёна рублёў „свабоднага" капітала.** „Свабоднага", бо выпрацаванага супольнымі сіламі, бо з гэтымі грашыма могуць яны зрабіць, што самі захочуць, што рашыць зрабіць з імі агульны сход калгаснікаў. Толькі за мінулы 1977 год чысты даход склаў тут 1.830 тысяч рублёў.

Калі гэта чую, дык ужо не здзіўляюся, што калгаснікі Савецкай Беларусі атрымоўваюць бясплатныя трохдзённыя пуцёўкі ў Ленінград, каб паляцець туды і назад самалётам за пакупкамі. Кожны год 50 чалавек за кошт калгаса (150-180 рублёў) праводзіць водпуск у найлепшых курортах краіны, нейкіх 100 чалавек карыстаецца турыстычнымі пуцёўкамі па Саюзу. Мой добры гаспадар Бядуля-мільянер заяўляе:

— Хопіць языком варочаць, пара штосьці перакусіць.

І вядзе нас у калгасны рэстаран. Гучаць беларускія песні ў выкананні „Песняроў", а ў такт гэтых песень мігаціць, мяняецца колер і сіла свету.

Побач — утульная, невялікая зала з пышным камінам, а на супрацьлеглай сцяне з мармуровай абліцоўкай бачу стылізаваную вясковую „звязду", з якой у нас хлопцы ходзяць у час каляд. Зроблена яна з медзі, у рагах гараць свечкі. Калі наша сустрэча падыходзіць к канцу, старшыня Бядуля просіць мяне прылажыць руку да адной з мармуровых плітак.

— Толькі далікатна, — папярэджвае мяне. Прыкладаю далонь, і гэтая шматвугольная „зорка" разам з запаленымі свечкамі пачынае маестатычна варочацца, а зала запаўняецца мелодыяй „Бывайце здаровы, жывіце багата".

Бывайце здаровы, сябры з Расны, з калгаса „Савецкая Беларусь"!

Віктар Рудчык

Фота аўтара

Дарожныя партрэты. *Дзеці з Лукі.* *Фота Я. Целушэцкага.*

(Працяг са стар. 3)

АДВЕДКІ

Калі прайшло тры-чатыры дні ад нараджэння дзіцяці, пачынаюць прыходзіць у так званыя адведкі, проста наведаць парадзіху і дзіця. Працягвалася гэта менш-больш два тыдні, бо пераважна столькі часу трымалі дзіця нехрышчаным, хіба што было хворым. Тады перад страхам, каб не памерла няхрышчаным, везлі ў царкву адразу пасля нараджэння.

У адведкі прыходзілі толькі замужнія жанчыны. Неслі з сабой ежу, падарункі новапароджанаму, пераважна вопратку, часам бралі соль, якая мела запэўніць дастатковую колькасць малака ў грудзях маткі. На адведкі ніколі не запрашалі, прыходзілі самі і прыходзіў хто хацеў — суседзі, знаёмыя. Пілі, спявалі песні. Песні былі тыя самыя, што на хрысцінах. Урачыстасць прабягала ў атмасферы пахвал, сланых у адрас маткі. Не было яўнага захаплення прыгажосцю і здароўем дзіцяці. Часамі нават наадварот — называлі яго брыдкім і пры гэтым плявалі на падлогу. Матка за гэта не крыўдзілася, ведала, што гавораць гэтак, каб не заўрочыць. Адведніцы ў сваю чаргу, за падарункі, якія прынеслі і за тое, што прыйшлі, дастаюць гасцінца, усяго пакрысе, што было на стале, асабліва з пірагоў. Колькасць асоб у адведках прадказвала колькасць пар на хрысцінах, бо пераважна прасілі тых, што прымалі ўдзел ва ўрачыстасці адведак. Але аб хрысцінах будзем гаварыць наступным разам.

Янка Леанчук,
Міхась Шаховіч

Беларуская ЛІТАРАТУРА — АЛЯКСАНДР БАРШЧЭЎСКІ

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА XVI

У „Казках жыцця" пісьменнік разглядае праблему падарожніцтва, якая часта ў крытычнай літаратуры называецца вагантызмам. Праблему гэту Колас паказвае ў такіх аспектах, як імкненне герояў да азнаямлення з далёкімі мясцінамі, парванне сувязей з радзімым асяроддзем, гатоўнасць распачаць новае жыццё. Усё гэта выступае ў алегарычнай форме. Вагантыстычныя імкненні чалавека атоесамліваюцца з марай жолудзя аб адарванні ад галінкі дуба, з падарожжам хмары ў адлеглыя краіны, з прабіваннем струменя ў новае рэчышча, з вылетам птушак з гнязда і г.д.

Вагантызм пісьменнік трактуе як з'яву натуральную, хаця не заўсёды ўматываваную. Аўтар часам перасцерагае перад непрадуманымі падарожжамі. Гаворыць ён, што кожнае падарожжа пагражае расчараваннем, бо далёкія прыгожыя краявіды могуць аказацца зманлівымі. Такая трактоўка вагантызму асабліва моцна выступіла ў навеле „Даль". Магло б здавацца, што ў такім падыходзе да вагантызму праяўляецца антырамантычны элемент, бо вядома, што на рамантыкаў падарожжа амаль заўсёды дзейнічае з магічнай прыцягальнасцю. Адыходжанне ад рамантызму мае тут толькі знешні, уяўны характар. Справа ў тым, што пісьменнік заўсёды адабральна адносіцца да вагантызму, мэтай якога з'яўляецца дасягненне канкрэтных грамадскіх мэт. Колас поўнасцю разумеў, што ніякія мэты не могуць рэалізавацца без дзейнасці ў часе, у прасторы.

Асабліва моцна падтрымка ідэі вагантызму праяўляецца ў навелах „Гусі" і „Залаты прамень". У гэтым апошнім творы пісьменнік паказвае поўны пакут шлях сонечнага промня, які блудзіць, але безупынна шукае дарогі на зямлю.

„А сам залаты прамень ні на момант не спыняўся ў сваіх шуканнях дарогі на зямлю і ніколі не траціў надзеі, як выпаўніць сваё прызнанне, хоць і многа было яму перашкод у гэтым шуканні".

Другая праблема, якая знайшла шырокае адлюстраванне ў „Казках жыцця", датычыць патрыятызму і рэнегацтва. Пісьменнік з болем назіраў за ўпадкам нацыянальнага жыцця ва ўмовах няволі і з надзеяй рэагаваў на праявы нацыянальнага адраджэння. З аднаго боку, Колас стараўся прывіць суайчыннікам прывязанасць да ўласнай мовы, культуры, прыроды, з другога, асуджаў асімілятарскую дзейнасць чужых.

У патрыятычных навелах айчына выступае, як правіла, пад постаццю Гары, Дуба, Вады. Алегарычная Беларусь знаходзіцца ў частым канфлікце з сваімі дзецьмі, якія паказаны як птушкі, хмаркі, непаслухмяныя струменні, лёгкадумныя кроплі расы. Вось гэтыя „дзеці" вяртаюцца на Радзіму толькі тады, калі спатыкаюць у сваіх вандроўках няўдачу або паражэнне. Вельмі характэрным для адносін між айчынай і яе дзецьмі з'яўляецца навела „Крыніца".

„Ах, мілая матуля", — загаманілі кроплі, — мы прыйшлі, бо вельмі смуціліся па табе ў далёкіх невядомых краях. Мы — часткі твае роднае крынічкі, што цякла з твайго сэрца.

І расказалі аб сваім бадзянні.

...Гара сказала ім:

— За тое, што вы не паслухалі свае маткі і кінулі сваю радзіму, вы будзеце вечна кружыцца па свеце і ніколі не забудзеце свае жальбы па родных кутках, і нідзе не будзеце мець прытулку на свеце".

Суровы прыгавор Айчыны, якая адкідвае сваіх дзяцей, гэта канклюзія даволі ў Коласа нетыповая. Наогул у алегарычных навелах пісьменнік заахвочвае да ўзаемнага прабачэння і паяднання. Прыкладам можа быць навела „Хмарка". Дуб, звяртаючыся да бусла, гаворыць:

„От навука для тваіх дзяцей. Моцна накажы ты ім, дружа, каб не ляталі дарэмна па свеце, не бадзяліся: у сваім родным кутку работы досыць для кожнага".

ПАВЕЛ ХМЕЛЬ

Гадоў дзесяць таму назад у Красным Сяле, што ў Боцькаўскай гміне, у летнюю спёку згарэла больш 70 будынкаў, у тым ліку пяць хат і школа. Калі жыхары вёскі ўзяліся за адбудову школы, малады яшчэ тады Павел Хмель наняўся да прыватнага будаўніка, якому было даверана выкананне ўсіх рамесных работ. Павел працаваў у яго памочнікам, выконваў розныя работы. А пасля гэтага тры гады Павел працаваў з ім разам у розных іншых мясцовасцях. Быў ён хлопцам працавітым і здольным, уважліва прыглядаўся, як выконваюцца сталярскія, мулярскія, цяслярскія работы. Прыватны майстар не спяшаўся занадта яго вучыць, асабліва ў сталярцы. Калі рабіў штосьці, вельмі дакладнае, прэцызійнае, не дазваляў яму глядзець, пасылаючы да іншай працы. Павел украдкам мусіў прыглядацца і ўсё ж многаму навучыўся.

У 20 год, у 1968 годзе, Павел ажаніўся з настаўніцай з Краснага Сяла Клаўдзіяй Баршчэўскай. Нанялі ў вёсцы кватэру. Стаў сямейным чалавекам. На матацыкле ездзіў на работу ў сталярскія варштаты меліярацыйнага прадпрыемства ў Бельску.

Павел Хмель стаў добрым муляром, столярам і цесляром. Жонка пераконвала яго, што варта пераехаць у горад на пастаяннае пражыванне. Павел не згадзіўся і ўпарта збіраў грошы на будову ўласнай хаты ў роднай вёсцы. Нанятая кватэра была такая халодная, што пры вялікіх марозах зімою замярзала вада.

У 1972 годзе ў зарасніках крапівы Павел Хмель пачаў ставіць фундамент пад свой новы дом. У працы быў ён вельмі заўзяты, сам мусіў рабіць, бо бацькі ў той час апрацоўвалі зямлю. Будынак рос даволі хутка. Павел сам рабіў заправу, сам яе даносіў, мураваў, а пасля сам рабіў вокны і дзверы, сам іх шкліў, сам вязаў кроквы і клаў тэрніт. Усянютачка сам зрабіў, апрача каналізацыі. Выцацкаў хату ў сярэдзіне, паставіў прыгожую мэблю, і цяпер яго дом адзін з прыгажэйшых у Красным Сяле. І пабыць у ім вельмі прыемна, і можна захапляцца там не толькі густоўным упрыгожаннем, але і чысцінёй, узорным парадкам. Словы прызнання належацца гаспадыні гэтай хаты, якая сочыць за парадкам у пяці пакоях і дзвюх кухнях. Адна з кухань знаходзіцца ў падвале дома. Там таксама знаходзіцца печка цэнтральнага ацяплення, памяшканне на кокс і прасторны гараж, у якім ужо больш года стаіць легкавая машына Паўла Хмеля. Такі ж дом пабудаваў Павел і солтысу сваёй вёскі.

На панадворку Хмеляў кідаецца ў вочы другі прыгожы будынак. У ім змяшчаецца майстэрня Паўла з усялякімі сталярскімі прыладамі. Сам ён цяпер кваліфікаваны столяр, мае дыплом майстра сталяркі і дыплом чаляднiка цясляркі.

Апрача таго Павел Хмель з'яўляецца надрэнным механікам. Калі ў яго „Трабанце" нешта сапсуецца, ён сам усё наладзіць.

Варта падкрэсліць і тое, што робіць ён жалезныя платы, розныя брамы і брамкі. Заказаў атрымлівае шмат.

Павел Хмель — таксама паляўнічы. Як ні дзіўна, у Паўла Хмеля ў апошні час паяўляюцца цяпер такія ж мары, як калісьці ў яго жонкі, — каб пераехаць у горад. Але цяпер на гэта жонка не згаджаецца. І добра робіць. Тут жа ёсць усё: і хлеб, і мяса, і ячкі, і нават уласныя трускалкі, а да ўсяго гэтага добрая хата і паплатная работа. Да горада ж набліжае легкавая машына.

Дык чаго ж хацець?! Толькі ж жыць ды цешыцца сваім жыццём, падрастаючымі дзецьмі — першакласнікам Андрэем і прадшкольніцай Эвай.

Тэкст і фота Міхася Хмялеўскага
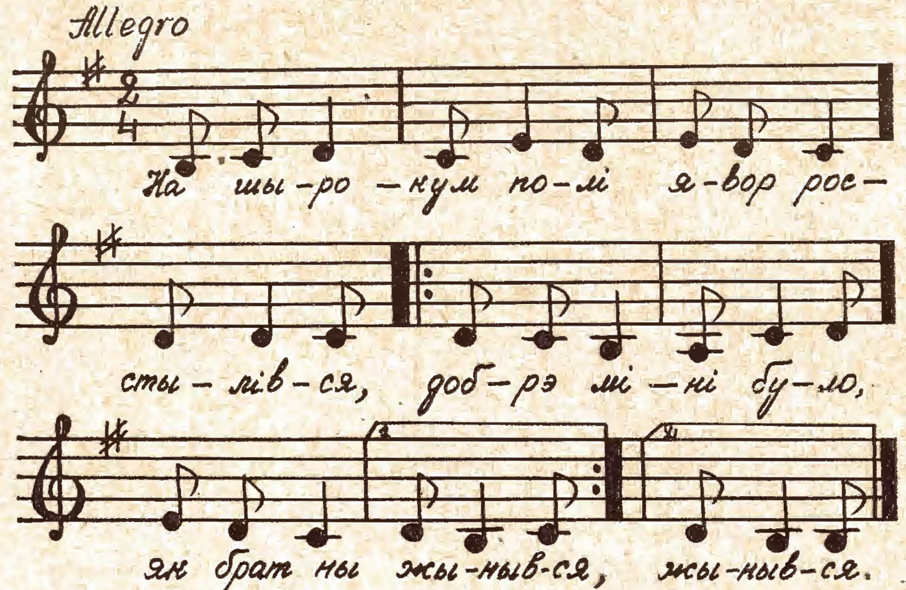

Павел Хмель са сваёй жонкай Клаўдзіяй.

...на Беласточчыне 67 дрэў і 19 валуноў прызнана помнікамі прыроды. Гэта ва ўсіх адносінах надзвычайныя экземпляры. Напрыклад, сярод 29 ахоўваемых дубоў найбольшы мае вышыню ў 41 метр і акружнасць пня ў 6,4 метра. У сваю чаргу найтаўсцейшая сасна ў абхваце мае 3,8 м. А найбольшы валун мае ў акружнасці 8,6 м.

...да перадавых земляробаў у Заблудаўскай гміне належаць перш за ўсё: Данута Рагуцкая з Ляшкаў, Лявон Федарук з Рыбалаў, Мікалай Вайтковіч з Паўлаў. Майстрамі сельскагаспадарчай прадукцыі з'яўляюцца: Фелікс Мікалайчук з Камёнкі, Юзэф Астроўскі з Бабровай і іншыя. **(яц)**

На шырокум полі явор росстылівся,
добрэ міні було, як брат ны жынывся,
добрэ міні було, як брат ны жынывся.
А брат ожынывся, взяв вун братовую,
став вун забуваты про сэстру родную,
став вун забуваты про сэстру родную.
— Чы я тобіе, брате, сорочкі ны прала,
шо ты міні кажэш: „Я ны маю права",
шо ты міні кажэш: „Я ны маю права".
Чы я тобі, брате, сорочкі ны шыла,
шо ты міні кажэш, коб я шла служыла,
шо ты міні кажэш, коб я шла служыла.
Ступлю на кладоньку, кладонька схыбнэце —
умрэ ойтэць маты, гостына мынэця,
умрэ ойтэць маты, гостына мынэця.
Зайду до братэйка, братэчок прыймае,
братовая мыла скоса поглядае,
братовая мыла скоса поглядае.
— Братовая мыла, ны поглядай скоса,
бо вжэ мі ў тэбэ гостына ны мыла,
бо вжэ мі ў тэбэ гостына ны мыла.

Ад Аляксандры Мартынюк, 1904 года нараджэння, вёска Баброўка, гміна Мілейчыцы, запісаў улетку 1978 года Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

...кіраўніцтва манапалькі (крама, дзе прадаюць гарэлку) № 40 у Гайнаўцы на вуліцы Варынскага па няясных прычынах зводзіць пакупнікоў супярэчлівай інфармацыяй. Менавіта на дзвярах крамы ёсць інфармацыя, што гарэлку тут прадаюць ад гадзіны 8⁰⁰ да гадзіны 20⁰⁰, а ў акне — інфармацыя, што ад гадзіны 9³⁰ да 17⁰⁰.

На цвярозы розум будзе найлепш, калі крама гэтая будзе прадаваць гарэлку круглыя суткі.

Вірскі

СКУТАК ПАЯДЫНКУ

Семдзесят восьмага года
Разгарэлася нязгода.
Нябывала навіна —
„Палоскі" гэта віна.
З-за паэзіі й культуры
У бой ўступілі, як два туры,
З аднаго боку Парнас,
А з другога Дзядзька Квас.
Квас за класіку народу,
А Парнас стаіць за моду.
Барукацца узяліся,
За ілбы счапіліся,
А разгарачыліся —
На бокс пераключыліся.
Дзядзька, уздзеўшы рукавіцы,
Удала б'е па макаўцы
І спляскаць імкнецца нюню,
Юшкаю Парнас уюніць.
Парнас тожа б'е умела,
Каб аж ў галаве шумела,
І, сют-тут, зня́нацку
У дых дасуне Дзядзьку.
Але Дзядзька хлапец зух,
Не выпусціць з сябе дух.
Крэкча, стогне стары Квас,
Аж свісціць, сапе Парнас.
А Парнасік вакол ўецца,
Не зважае, як хто б'ецца,
Но крычыць: — Здурэў Парнас!
З глузду з'ехаў Дзядзька Квас!
Дзівяцца, дзівуюць людзі,
Лямантуюць: — Што то будзе?!
Ах, людцы! Ах, моцны Божа!
Хто ж каго ж з іх пераможа?
Адны кажуць, што Парнас,
А другія — Дзядзька Квас.
Трэці кажуць: — Час пакажа,
Хто з іх на лапаткі ляжа.
Мо й да розуму дайдуць,
Рукі ў згоду пададуць?
Выйдзе нічыя: нуль-нуль.
І медаль на грудзі з дуль —
Вынік спрэчак і нязгод.
Такі ўжо людскі род.
Тычыцца не толькі нас,
Дык цешымся...

Дзядзька Квас

СКРы ў паасобных гмінах становяцца ўсё большымі арганізатарамі сельскагаспадарчай вытворчасці. Яны загаспадарваюць землі перададзеныя сялянамі за пенсію, яны вядуць уласныя гаспадаркі, дапамагаюць сялянам сваёй сельскагаспадарчай тэхнікай.

Сямяціцкі СКР сваімі паслугамі ахоплівае гаспадароў горада Сямяцічы і ўсіх гаспадароў у 44 вёсках гміны. Агульная колькасць гаспадарак, якім СКР памагае сваёй тэхнікай, складае лік 3016, а агульная паверхня гэтых гаспадарак перавышае 20 тысяч гектараў. СКР мае таксама сваю ўласную гаспадарку. Апрацоўвае ён больш як дзевяцьсот гектараў зямельных угоддзяў. Але аб уласнай гаспадарцы раскажам ніжэй.

Цяпер затрымаемся на механізацыі. СКР мае 108 трактараў, 10 камбайнаў „Бізон" і 1 „Вістулю", 48 снопавязалак, 6 камбайнаў для ўборкі бульбы і 1 — для буракоў.

У мінулым годзе ў спаборніцтве па выкарыстанню камбайнаў „Бізон" у конкурсе „Найлепшы жнец" Сямяцічы заваявалі першае месца ў Беластоцкім ваяводстве. СКРаўскія „Бізоны" найбольш гадзін працавалі пры ўборцы збожжа. А камбайнёр Мечыслаў Каралюк закваліфікаваны быў як найлепшы жнец сярод усіх камбайнёраў Беласточчыне. У бягучым годзе ён таксама заняў адно з першых месц (вынікі спаборніцтваў яшчэ не падлічаны).

У СКРы з кожным годам паляпшаецца і выкарыстанне трактараў. У мінулым годзе за 9 месяцаў трактары выпрацавалі па 1203 гадзіны, а ўжо ў бягучым годзе за гэты самы перыяд — па 1331 гадзіне.

Таксама снопавязалкі выкарыстоўваюцца тут даволі добра. У мінулым годзе выпала на кожную снопавязалку па 136 гадзін працы. А ў бягучым годзе па 141 гадзіне.

Нягледзячы на неспрыяльныя атмасферныя ўмовы ў мінулым і ў гэтым годзе, спулдзельня дабіваецца ўсё вышэйшых паказчыкаў як у жывёлагадоўчай, так і ў збожжавай вытворчасці. У мінулым годзе ўсе паказчыкі вытворчасці былі вышэйшыя, як у 1976 годзе, а цяпер яны значна вышэйшыя ад 1977 года. А вось некаторыя з іх. У 1977 годзе СКР прадаў дзяржаве 847 тон збожжа, а ў бягучым годзе 1063 тон. Асабліва ўзрасла свінагадоўля. У 1977 годзе СКРам было прададзена 167 тон мяса, а ў бягучым годзе ўжо да палавіны кастрычніка — 208,5 тон (а дзяржаўны гадавы план 175 тон мяса).

СКР арганізаваў уласную будаўнічую брыгаду і на працягу 1976-77 гадоў уласнымі сіламі пабудаваў адкормачную (тучарню) на 1200 месц. У бягучым годзе быў мадэрнізаваны адзін з будынкаў, у які ўведзена „батарэйнае" адкормліванне свіней. Плануецца, што да канца бягучага года спецыяльныя клеткі для адкормлівання абсталююцца (як яшчэ адзін паверх) у астатніх двух будынках. Такім чынам, не будуючы новых памяшканняў, колькасць месц для адкорму свіней павялічаць да 2000.

З ураджаем у мінулым годзе таксама было нядрэнна. У бягучым годзе выйшла па 24 цэнтнеры жыта на 1 га. У мінулым годзе столькі ж сама з 1 га нажалі аўса. Але ў бягучым годзе яго значна менш. Аднак, калі ўзяць пад увагу, што СКР гаспадарыць на землях V і VI класаў, дык гэта зусім нядрэнна.

Ёсць і мясцовыя цяжкасці. СКРаўская зямля знаходзіцца ў 230 кавалках. Такое раздрабленне вельмі перашкаджае. Не хапае ўласнай рамонтнай базы машын, гаражоў на гэтыя машыны. Цяпер апрацоўваецца дакументацыя на тэхнічна-рамонтную базу. Будуць там таксама склады на запасныя часткі для машын, гаражы для сельскагаспадарчай тэхнікі. Арыентацыйны кошт гэтай інвестыцыі акрэсліваецца сумай 80 мільёнаў злотых.

У спулдзельні ў сярэднім працуе 196 чалавек. І прадукцыйнасць працы гэтых людзей таксама з кожным годам павялічваецца. Калі ў мінулым годзе за 9 месяцаў прыходаў на адну асобу было 216 тысяч злотых, дык у бягучым годзе гэтая сума павялічылася да 237 тысяч злотых. А даходы ўсёй дзейнасці спулдзельні павялічыліся да 46,7 мільёнаў злотых, гэта значыць, на 20,8 прац. у параўнанні з мінулым годам.

Міхась Хмялеўскі

BEE GEES

Фота па заказу

Фота па заказу *Заказваў Юрка Трачук.*

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, выйшла я замуж з вялікага кахання. Пражылі мы шэсць гадоў, маем двое дзяцей. Жылі мы згодна, усе цяжкасці перажывалі разам. Найгорш было з кватэрай — чатыры гады жылі ў адным пакойчыку. Было цесна, ды і матэрыяльна было цяжкавата — толькі муж працаваў. Потым я пайшла на работу, стала лягчэй. Ну і атрымалі кватэру — трохпакаёвую. Нашай радасці не было канца. Здавалася, нічога ўжо да шчасця не трэба. Але я захварэла, трапіла ў бальніцу. Муж працаваў, дзеці хадзілі ў прадшколле. Муж кожны дзень прыбягаў да мяне. Аж хворыя дзівіваліся, а калі вярнулася, суседзі хвалілі яго без канца. Але прыйшлося паехаць мне ў санаторый. Тады ўжо мая мама пашкадавала зяця і дзяцей узяла да сябе. Муж часта пісаў пісьмы, два разы наведаў мяне ў санаторыі. Прывітаў сардэчна на вакзале, калі я вярнулася. І мы, шчаслівыя, прыйшлі дамоў. Але раніцай, як толькі муж пайшоў на работу, прыбегла да мяне суседка, ды кажа, што калі мяне не было, аднойчы позна вечарам яна чула ў нашай хаце размову ды жаночы голас. Ад гэтай весткі я ледзь не самлела. Муж прабаваў высвятліць справу, але я ў той жа дзень паехала да бацькоў. На другі дзень прыехаў і муж. Я не хацела яго слухаць і ён усё расказаў маме. Сказаў, што гэта яго сябра, з якім калісьці вучыліся ў школе, быў праездам у Беластоку. Быў з дзяўчынай. Ён запрасіў іх на кватэру. Калі муж паехаў, мама мне гэта сказала, ды аблаяла, што я плёткі слухаю. Але дамоў я не паехала і надумалася напісаць да цябе, бо ў сярэдзіне яшчэ шчыміць мне на ўспамін усяго гэтага.

Надзя з Беластока

Надзя! Плёткі, „добразычлівыя" суседкі зрабілі сваё. Ты паверыла суседцы, а чаму не дапусціла да голасу мужа, чалавека, як вынікае з тваіх слоў, добрага, сумленнага, які спрыяе табе і дзецям. Такая шумавіна, беспадстаўныя падазрэнні толькі руйнуюць сям'ю.

Сэрцайка

Сароемюся нават расказваць, але прыснілася мне, што я цяжарная. І вось надышоў час радзіць. Я нарадзіла адно дзіця, але чую, што гэта яшчэ не ўсё, што будуць, відаць, блізнюкі. Чакаю, але думаю: „Сказаць мужу, ці не?" Перахадзіла я яшчэ так цэлы дзень, і толькі на другі дзень мела радзіць ужо другое дзіця. Мне ўжо моцна балела, я ляжала на нейкім паддашшы, але не памятаю, ці нарадзіла другое дзіця, ці не.

Вера

ВЕР-НЕ-ВЕР

Мне прыснілася, што ішла я з сынам у полі, і раптам грукнуў гром і бліснула маланка, якая трапіла ў майго сына. Я пайшла далей.

Ліда

Вера! Ты распусніца. Усё каханне ды каханне табе ў галаве. Не досыць, што маеш адно, то і другое табе захацелася?! Любяць цябе хлопцы, маеш у іх вялікі поспех і сустрэне цябе ізноў нейкае любоўнае заангажаванне. Будзеш мучыцца і перажываць, але першаму каханню, бадай, не здрадзіш, бо ўсё ж другога дзіцяці ты не нарадзіла. Наогул, быць цяжарнай у сне — вялікі поспех у каханні.

Ліда! Твайго сына сустрэне нейкая неспадзяваная радасць. Не хвалюйся надарэмна.

Астрон

Куток практычных ведаў

КЛЁЦКІ З СЫРА

На 20 дэкаў тварагу трэба ўзяць 2 яечкі, 1 лыжку мукі і лыжку масла. Свежы адціснуты тварог расцерці ў місцы з жаўткамі і маслам, так, каб атрымалася гладкая маса. Пасля гэтага дадаваць муку і збітую з бялкоў пену. Вымяшаць. Класці лыжкай не надта вялікія клёцкі ў гарачую пасоленую ваду. Варыць. Падаваць адцэджаныя, палітыя растопленым маслам і пасыпаныя зелянінай або цукрам.

КЛЕІК З ЯЧМЕННАЙ КАШЫ З ГАРОДНІНАЙ

На 2 шклянкі вады ўзяць 2 чайныя лыжкі ячменнай кашы, моркву, кавалак пятрушкі, кавалак селера, чайную лыжку масла, жаўток, соль і зеляніну. У халодную ваду ўсыпаць памытую ячменную кашу і варыць на малым агні. Праз мінут 15 дадаць абабраную і нарэзаную гародніну. Варыць усё разам. Калі ўсё зварыцца, працерці праз сіта, альбо прапусціць праз міксер. Да гарачага клеіка дадаць жаўток і сырое масла. Перад самай падачай пасыпаць зелянінай. Вельмі дыэтычная страва.

Гаспадыня

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

19 лютага 1964 г. лонданская газета „Дэйлі мейл" апублікавала артыкул свайго бонскага карэспандэнта Джорджа Вайна, які пісаў: „Па ўсім свеце (выключаючы, зразумела, сацыялістычныя краіны. — Ю. М.) рассеяны сотні, а правільней, тысячы былых эсэсаўцаў і былых фанатычных нацыстаў, якія звязаны адзін з адным змовай дзеля выратавання ўласнай скуры. Яны жывуць у Каіры, Буэнас-Айрэсе, Ірландыі, іх можна знайсці нават у паліцыі і афіцыяльных органах Заходняй Германіі, а іх супольнікаў — усюды. Бо ў кожнага, хто быў актыўным нацыстам, ёсць што ўтойваць. Яны належаць да тых закулісных асоб, якія дзейнічаюць цяпер, каб дапамагчы сваім саўдзельнікам пазбегнуць правасуддзя, уцячы за граніцу ці застацца неапазнанымі. Такім чынам пад носам у заходніх саюзнікаў былі перапраўлены з Заходняй Германіі ў Іспанію, Паўднёвую Амерыку і на Блізкі Усход кіруючыя нацысты, у тым ліку Адольф Эйхман і, відаць, таксама намеснік Гітлера Марцін Борман... Закулісныя асобы бралі для гэтага сродкі з эсэсаўскіх грошай, дэпаніраваных у Швейцарыі, з „добраахвотных" узносаў і з прыбыткаў ад узбраення".

Англійскі журналіст мае рацыю. Але, на жаль, магчыма, з аглядкай на заходнегерманскага партнёра Вялікабрытаніі па НАТО, ён не назваў імёнаў гэтых закулісных асоб — памагатых эсэсаўскіх злачынцаў. Але нават „Зюддойчэ цайтунг" палічыла неабходным заначыць, што „таварыства былых" зноў стала ў Заходняй Германіі „таварыствам уладу маючых".

Аднак уладу маючымі і ўплывовымі „былыя" зрабіліся, не ў апошнюю чаргу, дзякуючы гітлераўскім багаццям, якія дасталіся ім у спадчыну і паслужылі першапачатковым капіталам для іх старту ў свой асабісты і заходнегерманскі „эканамічны цуд". На грошы з гэтых фондаў яны наймаюць забойцаў, якія прыводзяць у выкананне прыгавор тайнага суда — „фемы", трымаюць майстэрні па падборцы пашпартоў і іншых дакументаў, фінансуюць бонскія разведвальныя органы, у якіх поўна былых эсэсаўцаў, неафашысцкія ячэйкі і мноства яўных праваэкстрэмісцкіх груп і партый Заходняй Германіі.

Звесткі аб гэтым, зразумела, трапляюць у заходнегерманскі друк толькі ад выпадку да выпадку. Так, напрыклад, перш чым шпіёнска-тэрарыстычная арганізацыя былога гітлераўскага генерала Гелена была ў 1956 г. канчаткова ўключана ў бонскі дзяржаўны апарат пад назвай „федэральная разведвальная служба", заходнегерманскія прамыслоўцы ўклалі ў яе каля 10 млн. марак. Не бескарысліва, безумоўна! Даволі яўны ўдзел агентаў Гелена ў гісторыі з возерам Топліц дастаткова ясна гаворыць, што гэта было ўзаемавыгаднай здзелкай.

Канец

ЗАПІСКІ НАТУРАЛІСТА

ГЛІНЫ ЗАХОЎВАЮЦЬ СЛЯДЫ ЖЫЦЦЯ

Геалагічныя ўмовы захоўвання слядоў жыцця ў цяперашнюю эпоху — галацэна, вельмі цікавыя. Гліна адначасова з'яўляецца носьбітам урадлівасці глебы, а па ступені раздробленасці часцінак адносіцца да пелітаў. Узнікненне і пераўтварэнне гліны адыходзіць у глыбокую старажытнасць геалагічнага развіцця Зямлі. Пеліты — вельмі дробныя, у дыяметры менш адной сотай міліметра, уладаюць здольнасцю паглынаць на сваю паверхню хімічныя злучэнні, неабходныя для жыцця раслін.

У мінулых геалагічных эпохах гліна ўзнікла з масіўных парод, пераносілася вадой, лёдам, а пасля адлажэння зацвярдзела — праз аргіліт, сланец да філіта.

Гэтыя старажытныя геалагічныя працэсы звязваюцца з сучаснасцю.

Аднойчы ў летні жнівеньскі змрок 1978 г. пасля праліўнога дажджу, я стаяў на масту ў Бельску Падляшскім, дзе р. Любка ўпадае ў р. Белую. Колер вады ў р. Белай быў жаўтаваты, а р. Любкі — зялёна-шэры. Палымнела на захадзе пурпуровая зара, яе водблескі па задыяку спадалі на велізарную старую серабрыстую таполю (Populus alba), што ўзмацняла вычварнасць відовішча. У гэты момант да мяне падышоў вядомы мастак-разбяр па дрэву гр. Вайткевіч М. С. Ведаючы пра яго таленавітасць, я спытаў: „Чым вы тлумачыце розніцу колеру вады ў рэчках?"

— Гэта жаўтаватая — з палёў, а другая — забруджаная ільнозаводам (рашарняй).

У асноўным адказ правільны. Я дазволю сабе вытлумачыць прычыну гэтай з'явы больш падрабязна.

Колер вады ў р. Белай жаўтаваты з прычыны прысутнасці там гліны і гумуса. Многа там ёсць растваранных мінеральных угнаенняў, унесеных гаспадарамі на палі — вялікая страта для сельскай гаспадаркі. Глеба з прычыны змывання — эрозіі зніжае сваю прадукцыйнасць. Прычына эрозіі глебы гэта тое, што пры ўзорванні поля не пакідаюць ля рэчышча ракі равоў і на схілах палёў, буферных зон — задзернаваных травой палосаў. Аранне палёў наўсцяж накіравання схілу выклікае ўзмоцненае змыванне грунту. Араць зямлю належыцца ўпоперак схілу абаротным плугам з выкіданнем скіб дагары.

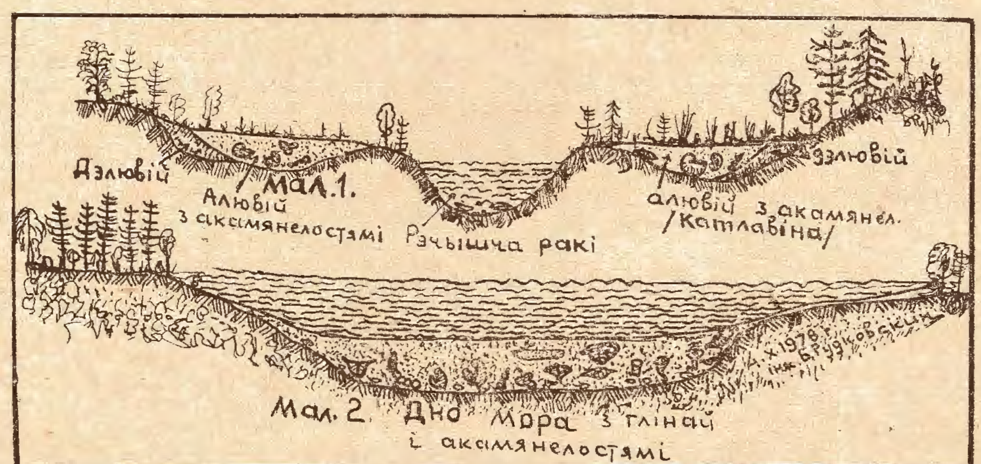
На р. Белай ля сяла Пашкоўшчына, гм. Орля, гаспадары надта блізка ўзорвалі глебу да рэчышча ракі. Дажджавая вада змывае гліністыя часцінкі, выносіць іх у раку і заглейвае меліярацыйны роў — ачышчэнне і аднаўленне каштуюць дзяржаве шмат грошай.

— Які далейшы лёс гліністых часцінак і хімічных злучэнняў, плывучых з вадою? — дадаткова запытаў майстар.

— Яны, часцінкі, паплывуць у мора. Аднак частка іх адложыцца ў рачных далінах, гліна ў катлавінах накрые сабой арганізмы — расліны і малюскі; утворыцца гліністы алювій з акамянеласцямі (мал. 1). У моры — часцінкі асядуць на дно, сфармуецца марская гліністая фацыя. Там жа, на марскім дне, гліна накрые апаўшыя ракавіны малюскаў, дыятомавыя водарасці, рыбы і іншыя арганізмы. Уся гэта маса праз мільёны год акамянее, утворацца сланцы ці філіт (мал. 2).

Яны будуць сведчыць аб нашых днях, у якіх мы жывем сёння. Далёкае геалагічнае мінулае звязана з сучаснасцю і будучыняй — няўмольнай, таямнічай, велічнай.

інж. Б. Ф. Рудкоўскін

ТРЫБУНА чытачоў

Грамадскі кантроль

Пабудова развітага сацыялістычнага грамадства стварае магчымасць і патрэбу агульнага заангажавання, адказнасці за справы краіны. Самай важнай праблемай стаў цяпер грамадскі кантроль. Другая канферэнцыя ПАРП звярнула ўвагу на аграмадную выхаваўчую ролю грамадства ў кантролі.

Развіліся розныя формы грамадскага кантролю: камісія, рады надзорчыя, членскія камітэты. Дзейнічаюць у іх людзі, не звязаныя з тым ці іншым прадпрыемствам, незалежныя. Кантролю падлягаюць: гандаль, гастраномія, паслугі, прамысловая служба здароўя і дзяржаўныя прадпрыемствы. Галоўны кантроль аднак вядуць рады нарадовыя і іх камісіі.

У ваяводстве дзейнічаюць 6273 органы грамадскага кантролю, у якіх працуе 33355 чалавек. У гміне Нараўка такіх органаў ёсць 417 з 235 членамі. Вядучая роля належыцца чатыром камісіям гміннай рады нарадовай, радзе надзорчай ГС з 4 камісіямі. Кантралююцца банк, СКР, пункты скупкі малака і бацькоўскія камітэты ў школах. Кантроль праводзяць людзі з вялікай пашанай у асяроддзі. Каля 40 працэнтаў — гэта жанчыны. Кантроль вядзецца непасрэдна ва ўстановах і пасрэдна на пасяджэннях камісіі. Нашае насельніцтва больш цэніць непасрэдны кантроль.

Крытычныя заўвагі людзей даказваюць кантрольным органам недахопы ў дзейнасці кантраляваных устаноў. За апошнія два гады ў ваяводстве было праведзена 42778 непасрэдных кантроляў, а ў гміне Нараўка 1237. Кантрольныя органы правялі 347 пасяджэнняў. У выніку гэтай працы накіравана 412 пастулатаў да адпаведных улад. Камісіі гмінных радаў правялі 69 кантроляў, накіравалі 96 спраў на разглэджанне адпаведным уладам. Многа гаварылася аб негаспадарнасці, марнатраўстве, бюракратыі.

Для кіравання ўсімі органамі кантролю быў створаны гмінны камітэт грамадскага кантролю ў Нараўцы, старшынёй якога стаў Станіслаў Катоўскі — сакратар ГК ПАРП. Галоўным заданнем гэтага камітэта будзе рэалізацыя пастаноў гміннай рады па справах кантролю.

А. З.

ПАРНАСІК
ЧЫТАЛЬНІЦКАЯ ЛІТСУПОЛКА НА НЕГАРАНТАВАНЫХ ПАЯХ

* * *

Прысвячаю Г. П.

выглядзела
маё
сэрца
да дна
бляскам
сваіх
пранізлівых
вачэй
раздзірала
яго
як
хацела
і што ж
дзякую
за боль
за тое
што
напявала
на мае
пачуцці
за тое
што
зламала
веру
ў шчасце
і жыццё
за тое
што
выліваю
кроплі
скупых
мужчынскіх
слёз
каб выплакаць
каханне
і зноў
паверыць
ў шчасця
светлы
дзень.

Юрка Трачук

Вузлавая канферэнцыя

Ад пачатку года дзейнічае на Чаромхаўскай чыгуначнай станцыі вузлавая эканамічная канферэнцыя. На першым пасяджэнні была выбрана выканаўчая камісія, а таксама зацверджаны планы дзейнасці кожнай службы. Былі таксама ўнесены прапановы і пастулаты чыгуначнікаў у адрас раённай і цэнтральнай дырэкцыі ПКП. Вось важнейшыя з іх: пабудова адміністрацыйнага будынка тып „Берлін", пабудова будынка для абслугоўвання падарожных, пабудова двух жылых блокаў для чыгуначных сем'яў, прызнанне аўтобуса для чыгуначнага вузла, арганізаванне пункта зборнага харчавання.

У чэрвені адбылося чарговае пасяджэнне. На ім былі абмеркаваны вынікі рэалізацыі планаў чыгуначнай станцыі, а таксама аналіз выканання ўнесеных прапаноў.

У бліжэйшы час будзе арганізавана вузлавое эканамічнае самакіраванне, у склад якога ўвойдуць рабочыя паасобных служб, а не, як дагэтуль, толькі кіраўнікі. Гэта паможа шырэй пазнаёміцца з праблемамі рабочага калектыву.

(ус)

У свята міліцыянера

У гмінным цэнтры культуры ў Нараўцы адбылася цікавая сустрэча. У дзень свайго свята сустрэліся міліцыянеры мясцовага паста з уладамі гміны. Было прачытана пісьмо міністра ўнутраных спраў, выступалі І сакратар гміннага камітэта партыі і начальнік гміны. Самым цікавым аднак момантам сустрэчы былі ўспаміны пенсіянераў МО: Г. Касёрка, Квяткоўскага і А. Ахрымюка. Ахрымюк Андрэй, сын Паўла, быў першым камендантам МО ў Нараўцы ад 1944 года. Цяпер яму 82 гады, пенсіянер у чыне капітана. На сустрэчы старэйшы капрал Павел Семянюк атрымаў аванс на плутановага.

Улады гміны добра ацанілі працу мясцовых міліцыянераў, якіх у нас шэсць асоб.

А. З.

Малочныя клопаты ў Нараўцы

У размове з пастаўшчыкамі малака ў Нараўцы пачуў я незадавальненне і нараканне на зляўнярку, якая паводзіць сябе не так, як трэба. Усім пастаўшчыкам малака нараўкаўская зляўнярка не ўпісвае ў кніжачкі паставак колькасці тлушчу ў малацэ, а таксама не даручае ім пасля заканчэння месяца адрэзка, у якім, як усе ведаюць, павінна быць напісана колькасць малака, працэнт тлушчу, цана і сума грошай для выплаты.

За пасрэдствам „Нівы" я хачу даведацца ад Акруговай малочнай спулдзельні ў Гайнаўцы, што яна думае зрабіць, каб гэта направіць?

Для высвятлення, ці ўсюды так робіцца, як у Нараўцы, прывяду выказванні гаспадара са Старога Беразова, Гайнаўскай гміны, Пятра Турыка. У іх з малаком ёсць так: зляўнярка малака ў Старым Беразове, грамадзянка Петручук, два разы ў месяц праводзіць кантроль тлушчу ў малацэ і вынік упісвае ў кніжачку пастаўшчыка, а да 10-га кожнага месяца даручае пастаўшчыкам малака адрэзак, дзе ўсё запісана: колькі літраў, працэнт тлушчу, цана і сума. Пры такіх умовах можна заўсёды праверыць у хаце, ці ўсе грошы атрымаў і ці добрасумленна з табой паступілі.

З гэтага аднак раблю вывад, што ў Нараўцы зляўнярка працуе дрэнна, нячыста. І пытанне: чаму інструктар Акруговай малочнай спулдзельні ў Гайнаўцы, якому падлягае Нараўка, не звярнуў увагі на ўсе гэтыя недахопы ў працы зляўняркі...

Вірскі

Балаган у Боцьках

Ад нейкага часу ў Боцьках — мястэчку, вядомым сваёй гаспадарнасцю, напатакае падарожны балаган. Занядбаны парк і скверы, на вуліцах ямкі, небяспечныя для самаходаў, непраездныя вуліцы Дубенская і Залонская, кепскае асвятленне вуліц.

Жыхары Боцькаў павінны як мага хутчэй упарадкаваць усе гэтыя недахопы, каб не страціць славы добрых гаспадароў.

Румі

ПАРАЎНАННЕ

Узяў я пяро і задумаўся: што напішу ў „Ніву"? І вось у голаў стукнула думка, каб даць кароценькі аналіз пра вучобу сёння і калісьці.

Як палічыў я (на памяць, мо дзе крышку і памыліўся, прабачце), за час народнай улады ў Дубічах Царкоўных вышэйшую адукацыю (універсітэцкую, палітэхнічную, эканамічную) закончыла 17 асоб. Гэта інжынеры розных родаў, магістры, лекары, дацэнты, настаўнікі, літаратар... А колькі маладых людзей паступіла і вучыцца, лічыць не буду. Таксама не буду лічыць, колькі людзей закончыла сярэднюю адукацыю і колькі ходзіць у такія школы. У сярэднім праз адну хату ёсць у вёсцы студэнты і вучні сярэдніх школ. Цяпер ніхто сваю вучобу і ведаў не заканчвае на васьмі класах пачатковай школы.

А вось пры санацыі ў Дубічах Царкоўных усяго тры чалавекі мелі сярэднюю адукацыю. Яшчэ пры цары не здавалі. Для буржуазнага ўрада іх веды не былі і патрэбныя, бо беларусамі былі. Адзін школьнік закончыў сем класаў, ды і то канчаў у Кляшчэлях, бо ў Дубічах была толькі чатырохкласная школа. Нямала каштавалі бацькам гэтыя цэлых сем класаў. Пра сярэднюю адукацыю і марыць нікому не даводзілася. Не ўсе дзеці маглі закончыць нават тыя чатыры класы, а вучоба стаяла на нізкім узроўні. І параўнаць колішняе да сённяшняга! Гэта так, як бы вёска нанава нарадзілася.

М. Панфілюк

БАЛОТА НА ВУЛІЦЫ ГАГАРЫНА

Вуліца Гагарына ў Бельску ў вялікай меры цяпер вельмі забалочана. Стары брук быў разбураны і на вуліцы можна ўтапіцца ў балоце. Самаходы, якія праязджаюць гэтай вуліцай, разбіваюць не яшчэ больш, а пешаходаў абкідаюць балотам. Найгорш ноччу, бо ў святло на гэтай вуліцы не ўсюды ёсць. Хто дакладна не ведае вуліцы, можа тут і заблудзіцца.

Усё зменіцца, калі ў будучым годзе, як плануецца, гэту вуліцу адрамантуюць. Каб толькі планы былі выкананы.

Румі

ХАЧУ ГАДАВАЦЬ ГУСЕЙ

Ніжэй прыводзім ліст нашай чытачкі, які мы вырашылі апублікаваць. Многія маладыя жанчыны могуць мець вялікія планы ў сваім жыцці і не надта ведаць, як прыступіць да іх рэалізацыі. Тамара напісала нам з просьбай параіць.

Ніжэй прыведзены ліст сведчыць яшчэ аб адной некарыснай з'яве, якая выступае ў нашым жыцці: гэта недаінфармаванне людзей у справах для іх важных. Недахоп такой інфармацыі можна закінуць гмінам, якія маюць поўную ўлады на сваёй тэрыторыі.

А вось ліст.

Я замужняя, жывём у вёсцы, разам з бацькамі. Я некалі марыла, што як толькі выйду замуж, пачну гадаваць хатнюю птушку ў вялікім маштабе. Неяк давялося ехаць у Беласток. На дарозе Бельск-Беласток увайшла ў поезд нейкая пані, прыгожа адзетая. З размовы я даведалася, што яна сельскі гаспадар. Стаяла ў калідоры і размаўляла з маладой жанчынай. Поўнай размовы мне не давялося пачуць. Пачула я толькі, што гэтая прыгожая пані займаецца гадоўляй гусей і вядзе яе ў суполцы з яшчэ дзвюма асобамі. Туч гусей працягваецца чатыры месяцы (так я пачула ад яе) і іх у яе 2.000 штук. Гаварыла яна, што гусей ёй прывозяць, а яе абавязак толькі іх выкарміць да акрэсленай вагі.

І я хацела б заняцца гадоўляй гусей, было б каму мне памагаць, у мяне бацькі, сястра старэйшая, якая нідзе не працуе. Але да каго мне з гэтай справай звярнуцца, з кім дамовіцца, куды пайсці? Добра было б мець адрас такой гаспадыні, якая займаецца гадоўляй гусей. Хацела б я ўбачыць будынкі, патрэбныя для гэтага. Закончыла я асноўную сельскагаспадарчую школу, а цяпер вучуся ў завочным Сельскагаспадарчым тэхнікуме ў Бельску.

(пт).

(Адрас у рэдакцыі)

Толькі скнара і лянівы не выпісвае „Ніву"

Была крама, няма крамы

Ад пачатку Народнай Польшчы ў нашай вёсцы Нурэц, гміна Нурэц-станцыя, была спажывецкая крама, якая змяшчалася ў прыватных хатах. Больш як 10 гадоў таму ў вёсцы вырас новы прыгожы будынак ГС, пры пабудове якога шмат памагла вёска грамадскім чынам. Вёска была задаволена.

А вось цяпер, у канцы верасня 1978 г. складовая пайшла ў мацярынскі водпуск. Прыехалі начальнікі, зрабілі рэмонт, тавар з крамы вывезлі ў Нурэц-станцыю, а на будынку крамы павесілі замок. Выглумачылі, што раз няма складовай, крама будзе закрыта. І вось уся вёска ды і ваколіца вымушаны пакінуць найпільнейшую працу і ехаць за патрэбнымі таварамі ў краму ў Нурэц-станцыю — 7 км., або ў Мілейчыцы — 6 км.

Дзіўна, што ў сённяшні час, калі ўся моладзь вучыцца, нельга знайсці прадаўшчыцы ў краму. Па-мойму, гэта проста ГС слаба дзейнічае і бескалопатна аднесціся да вёскі.

П. Чайкоўскі

Марнатраўства

На кожным сходзе дырэкцыя Гайнаўскага прадпрыемства драўнiннай прамысловасці кідае заклікі да рабочых, каб ашчаджалі матэрыялы і сыравіну. І ўсё было б добра, каб тая ж ашчаднасць была відаць і ў кіраўніцтва прадпрыемства.

А вось прыклад. Прадпрыемства купіла больш як 30 тон дроту — 3 мм — мабыць для прадукцыі на фабрыцы мэблі. Праектанты аднак памыліліся, і аказалася, што той дрот не падыходзіць. Камісія спісала на страты дрот (гэта каля 200 тысяч зл.) і яго вывезлі са складу мэблевай фабрыкі на склад злому. У бліжэйшы час гэты „злом" будзе перасланы ў гуту для пераплаўкі.

З такой гаспадарнасцю далёка не заедзеш. Рабочыя прадпрыемства, якія ашчаджаюць па залатоўцы, бачаць гэтыя аграмадныя страты і сэрца ім баліць.

Вірскі

НЕ СПРАЧАЦЦА, А ТОЛКАМ РАЗАБРАЦЦА

У адным са жнівеньскіх нумараў „Нівы" быў змешчаны мой артыкул-адгалоска „Для дабра супольнай справы". Тут я выказаў свае думкі як супрацоўнік і чытач-назіральнік, якому папулярнасць і рэпутацыя нашага часопіса ляжыць глыбока на сэрцы.

Не рабіў я ніякага аналізу, як сказаў у сваім адказе сябра Закройчык. Паказаў проста свой пункт гледжання на некаторыя справы, якія датычаца толькі нас, карэспандэнтаў, і змешчаных выключна ў „Ніве" матэрыялаў. А на такую ацэнку кожны чалавек заўсёды мае права. Не падвяргаў і не падвяргаю рэпутацыі нікога з карэспандэнтаў. Не ацаняў і не думаю даваць ацэнак сябру А. Закройчыку, ці іншым нашым карэспандэнтам. Паўтараю, выказаў толькі свае думкі наконт супрацоўніцтва.

Калі б я ведаў, што сябра Закройчык прыме мой артыкул за абразу, не ўпамінаў бы аб ім. Мне хацелася, і хочацца, каб такія карэспандэнты, як Закройчык, Няпляха, Вайсковіч, Панфілюк і іншыя, давалі як найбольш матэрыялаў. Бо яны паказалі, што патрапяць і крытычна аднесціся да недахопаў свайго асяроддзя і пахваліць тых, хто на гэта заслужыў. І гэта вельмі важна. Не магу згадзіцца з тым, што піша наш сябра: „...не трэба спрачацца, бо гэта не выхоўвае, а часта зражае людзей". Я з вамі, дарагія сябры карэспандэнты, не спрачаюся, а проста дзялюся сваімі думкамі. Бо ад з'езду да з'езду шмат часу. А аб сваіх праблемах мы павінны заўсёды гаварыць пасяброўску, а на з'ездзе толькі рабіць балансы сваёй гадавой працы.

Ул. Сідарук

Імпартгумар

ЗМОВА

Як толькі яна дала згоду, я адразу ж памчаўся да бліжэйшай тэлефоннай будкі.

Трубку падняла мая маці.

— Мама! Мамуся! Вязу яе! Вязу! — закрычаў я радасна. — Я спадзяюся на вас, што вы яе добра сустрэнеце. Пастарайцеся ўжо, мамуля!...

— Віншую, сынок, віншую! — шчыра пажадала мне родная, затым, не стрываўшы, спытала: — Тая самая, пра якую ты мне гаварыў?

— Якое гэта мае значэнне, мама?*Сама ж казала: „Калі ты ўжо запаніўся так, сынок, цяпер усё роўна якая!" — Ну, вядома, дарагі. Я проста так спытала, абы ты сам-быў задаволены. Мы з бацькам на ўсё згодны, — пагадзілася маці.

— Мамачка, каб ты ведала толькі, якая!.. Ты таксама будзеш задаволена. Сын прафесара Таўтхелідзе хацеў яе, ўзяць, той самы тып, што ў Сабуртала*) пяціпакаёвую кватэру адхапіў па блату. Дырэктар універмага, што насупраць нашага дома, таксама хацеў яе...

— Малайчына, сынок! — пахваліла мама.

— Мама, папярэдзь суседзяў, каб не надакучалі і трымалі язык за зубамі.

— Усё зробім, сынок, усё! — паабяцала мама і асцярожна пацікавілася:

— А працуе яна дзе-небудзь, сыночак?

— Не, мама. Ва Упраўленні бытавога абслугоўвання лічыцца і толькі ў ведамасці распісваецца, а так — мільянерша!.. Дзве „Волгі", шыкоўная кватэра і самае галоўнае — залатыя рукі.

Праз гадзіну я з заміраннем сэрца расчыніў перад ёю дзверы нашага прытулку. Усе члены сям'і пачціва прывіталі жаданую госцю. Яна ганарліва пераступіла парог і, надзьмуўшы губы, пайшла не спяшаючыся аглядаць нашу кватэру. Абышла ўсе пакоі, зазірнула і на кухню, затым вярнулася ў сталовую, пагардліва акінула вачамі багаты сервіраваны стол і моўчкі апусцілася ў крэсла.

„Вай, а што, калі ёй штосьці не спадабалася і яна адмовіцца?" — хваляваўся я. Бацькі мае таксама маўчалі.

Але вось, нарэшце, неба праяснілася і госця загаварыла:

— Та-а-к!.. Ну што ж папішаш. Не лёгка, але зробім. Цану вы знаеце: дваццаць пяць рублёў квадратны метр. Матэрыял — мой. Дзе вам яго дастаць... Усе вы будзеце ў мяне падсобнымі рабочымі, — сказала яна, і ўсе мы з палёгкай уздыхнулі.

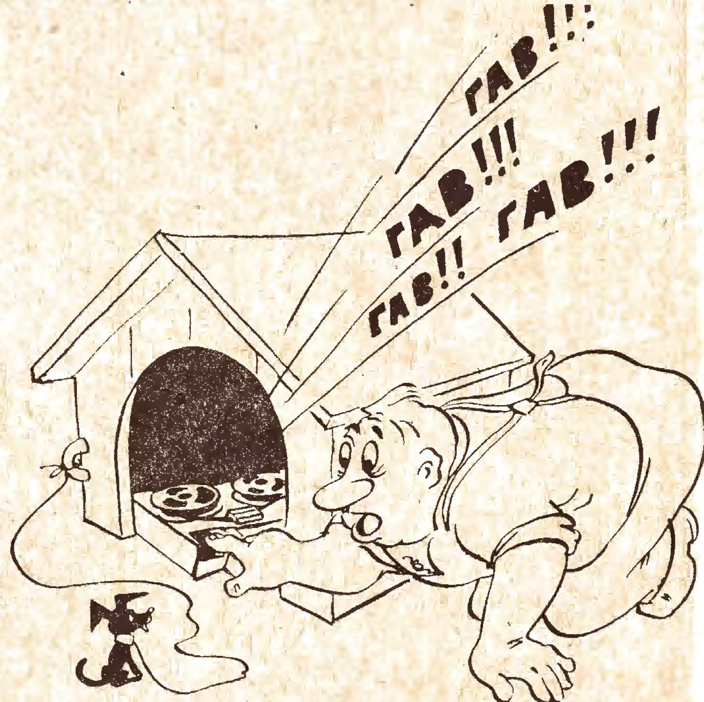
Іншага выбару мы не мелі. У нашай новай кватэры з пакарабачаным паркетам, заляпанымі фарбай сценамі жыць было няўтульна, а вопытнага муляра ў Тбілісі днём з агнём не знойдзеш...

Б. Тонія

*) Новы раён у Тбілісі.

— *Ды хто ж у гэту пару па грыбы ходзіць?*
— *А я па бутэлькі.*

— *У выпадку чаго націсні на гэту клавішу.*

ЗАЙЗДРОСНІКІ

Калі ў гуморы ты —
Глядзяць яны зайздросна;
Ад поспехаў тваіх —
Ім робіцца аж млосна.

Таму спакон вякоў
Для іх — незамянімкі:
Скляпаныя з хлусні
І бруду ананімкі.

О, не зайздрошчу я
Твайму, зайздроснік, лёсу.
Рот у цябе і той
Заўжды зайздросціць... носу.

О, як бы рот жадаў
Крыху вышэй узлезці,
Бо, што ты ні кажы,
Нос — на вышэйшым месцы!

Павел Марціновіч

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Аб'ява ў галандскай газеце: „У сувязі з тым, што мяне кінула жонка, шукаю дзяўчыну на выданні, якая змагла б давязаць мужчынскі свіцер".

*

Да дырэктара тэатра звяртаецца пажылы акцёр:

— Мс'е, я служу ў гэтым тэатры ўжо дваццаць год, і мне здаецца, што вы маглі б падумаць аб паляпшэнні майго матэрыяльнага становішча...

— Добра, я распараджуся, каб вам аддалі ўсе ролі, у якіх даводзіцца есці на сцэне.

*

Гутараць дзве дзяўчыны:

— А чаму ты так упэўнена, што Фрыдрых збіраецца жаніцца з табой?

— У апошні час ён пачаў прыносіць мне падарункі, патрэбныя ў гаспадарцы...

...Ён перашкаджаў ужо тым, што ні ў што не ўмешваўся.

ДАКЛАДНАЯ ДАВЕДКА

Маланка (з плачам) да Кастуся:

— Дзе была мая галава, калі я згадзілася выйсці за цябе замуж?

— На маіх грудзях, — даў дакладную даведку Кастусь.

ГУМАР З БАРАДОЮ

Два паляўнічыя былі ў гасцях. Адзін кажа другому:

— Калі буду расказваць якую-небудзь паляўнічую гісторыю ды буду дужа маніць, дык ты мяне тады тузай у бок.

Падвыпілі паляўнічыя.

Першы: — Ну і хвост быў... Добрых пяць метра...

Другі яго тузь у бок.

Першы: — Ну мо і не пяць метра, а сантыметраў трыццаць...

Другі яго тузь у бок.

Першы (абурана): — Ты што ўсё таўчэш? Мо хочаш сказаць, што ліс без хваста быў?

З „Весніка Задрыпоніі"
ДАКЛАДНЫ ЧАС

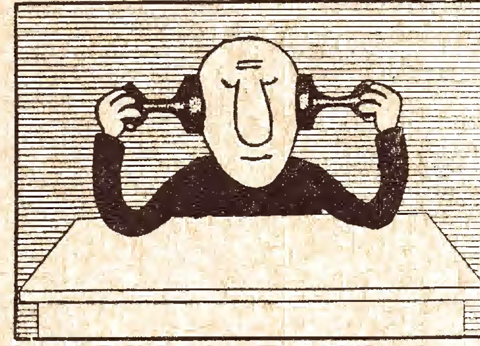
Новую мадыфікацыю ручных гадзіннікаў без стрэлак распрацавалі ў Задрыпонніі. Хопіць націснуць кнопачку на іх корпусе, як у акенцы цыферблата загараюцца лічбы — шумар тэлефона, па якім можна даведацца дакладны час.

ГАСЦІННЫ

Зяць: — Як доўга вы збіраецеся аставацца ў нас у гасцях?

Цёшча: — Пакуль не надакучу.

Зяць: — Што ж так мала?

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

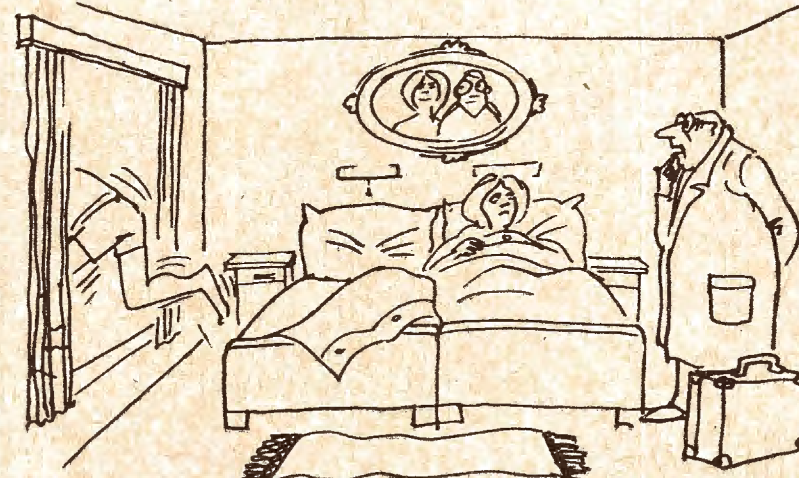
Па просьбе дзяўчат са Спічак змяшчаем песню

HEJ, DOGONIĘ LATO

z repertuaru zespołu „Dwa plus Jeden"
słowa: Wojciech Szperl
muzyka: Janusz Kruk

Hej, dogonię lato!
Łap, łap, łap, łap lato! -to!
Gdy skrzące się słońcem,
po trzech miesiącach
odchodzi przytłumione jesienią, to:
Hej, dogonię lato!
Łap, łap, łap, łap lato! -to!
I barwy jesieni tym latem zamienię
na chlebem kwitnące zboże.
Hej, dogonię lato!
Łap, łap, łap, łap lato! -to!
I w kwiatach, i ptakach
zatrzymam część lata
na rok, na miesiąc, na dzień.
I w ramki oprawię,
do wody ją wstawię,
zatrzymam letnią zieleń.
Hej, dogonię lato!
Łap, łap, łap, łap lato!

З ЦЫКЛА „ХАВАЙСЯ!"

— *Каханая! Заўсёды ты натхняла мяне на важныя жыццёвыя рашэнні. Цяпер, напрыклад, прыйшло мне на думку, што маглі б мы развесціся...*

Курёзы

КОБРА НА ДВУХ СТАЎКАХ

Адміністрацыя заапарка ў Стакгольме знайшла працу для каралеўскай кобры — уладкавала яе начным вартаўніком. Справа не ў тым, што кобра нейк вельмі ўжо сумавала без акрэсленых заняткаў ці не магла знайсці дастасавання свайму смяротнаму яду. Проста ў апошні час у заапарку ўчасціліся крадзяжы: то ўкрадуць экзатычную рыбку, то рэдкіх паўзуноў. Вось загадчык акварыумам і тэрарыумам і вырашыў пакласці гэтай агіднасці канец.

Цяпер служыцелі перад закрыццём заапарка выпускаюць на волю велізарную кобру, якая, спраўна „адпрацаваўшы" экспанатам на працягу дня, сумленна нясе начную службу па ахове клетак і садкоў для рыб, усім сваім грозным выглядам падмацоўваючы надпіс для ўваходу: „Асцярожна, уваход смяротны!"

З ПАЎЗАБЫТАГА

Антон Чэхаў любіў розыгрышы. Аднойчы ён сунуў маскоўскаму гарадавому ў рукі цяжкі кавун, абкручаны тоўстай паперай, і сказаў з заклапочаным выглядам:

— Бомба!.. Нясі ва ўчасток, ды глядзі асцярожней.

Калі ты паказаў яму дула, а ён ніяк не адрэагаваў, дастань з кішэні руку і, усміхаючыся, працягні яе для поціску.